

ცისკარი

635.

1865

აგვისტო. 8.

წელიწადი მეუხდე.

წოდება თხსულებათა:

- I — შური. დრამა სამს მოქმედებდ. ენ. ბარ. ჯორჯაძისა.
- II — სიზმარი (ლექსი) თ. ვანო ბანათაშვილისა.
- III — უოველ გუ შინაობა შრომათა.
(ზოლატიკურა ეკონომია) ლ. ანდაზიანისა.
- IV — მასალა საქარ „ველეს ისტორიისათჳს. —
- V — ემაწელი ბირველს წლებში. თ. ჯავახი-შვილისა,
სხუა და სხუა ანბავი.

ჯეფილისს.

კერესელიძის ტიპოგრაფიაში.

Handwritten signature

მ უ რ ი .

ღრამა სამს მოქმედებად და ერთს სურათად.

თხზ. ვნ. ბარბარე ჯორჯაძისა.

1 8 6 5

ბერესელის ტიპოგრაფიაში.

ტფილისს.

მოქმედნი ზიზნი:

თავადი ვახტანგ ზარიბძე.

სოფიო, ქალი ამისა.

სიღონია, ღარიბის შვილი, თანა შესრდილი სოფიოსი.

თავადი დეკან ლავაძე, საქმრე სოფიოსი.

თავადი ზაალ, შიგობარი ვახტანგისა.

თავადი გიორგი, სიღონიას ძმით შეფიტებულა.

სტეფანე, ფერშალი.

შელიხანა.

ქეთა.

ლაშუა.

ანდრია.

} მოახლები და მსახურები ვახტანგ ზარიბძისა.

აფიჭრები .

საღდათები .

პირველი და მესამე მოქმედება ანის ტფილისის ნაპირას, მახლობლათ ზარიბძის სასახლისა და მერე მოქმედება იმისსავე ბაღში . .

13626/ ეს პიესა წარმოდგენილი იყო წარსულს წელს სოფიო ქუთაის კეთილშობილთაგან, ტფილისის დიდს თეატრში კეთილ განზრახვის სასარგებლოთ.

მოქმედება 1.

თუკრი წარმოადგენს ოთახს სკემაო მეხილით მო-
რთულს; მარჯვნივ და მარცხნივ კარებები აქვს ოთახსა.

გამოსვლა 1.

განტანგ. (კრესლსზედ წას, წინ სტოლი უდგას და
ქაღალდებს აჩეკავს; შემდგომ აშოილებს ერთს იმათგანს
დაძველებულს ქაღალდს, წარმოადგენს ძველს დრკობას
და დაღონებთ ანობს:) ეს ის გუჟაკი არის, რომელი
თაც შეფის უბოძებია მამიჩემისათვის სოფელი ანმა ვე-
ნი რომ ქაღალქში შემოვიდა, შეფი ირავლის. თუშენა ჟა-
რი სკემაოდ ჰქვანდა და კარგათაც ეომა, მაგრამ იმერ-
ლებმა ცოტა სურვი უბრუნეს, შეჭობიანებმა უღალა-
ტეს და ამ მიზეზით მტერს ველარ გაუმავრდა და გა-
ქნა თვისი არმით დასახიზნავათ. ამ მოგზაურობაში,
უცებ რაღაც შოგონდა, აშოიონდა და უბრძანა მხლებე-
ლთ; თავადის შულებს «ემაწვლებო! მე საღაროს აღარა
გჩნავი, მტერმა უნდა აივლოს, მაგრამ ერთი პატარა
ეუთი დამჩნა, ჩემის ოთახის თახჩაში და ის მეტათ გუ-
ლს მივლამს... ვინცგი იმ ეუთის მომიტანს, რასაცა ში-
სოუს მ.განცემო... მაშინ მამიჩემს თავი დამუტრ და მო-
ახსენა «თქვენის სახსახურისათვის შემიწინავს თავიო»
და გამობრუნდა ქაღალქისკენ. გმინულათ მოაქროლა ცხე-

ნი, გაშლილურა შტეჩანში და შევიდა ქალაქში სადაცა
ბუზივით ირეოდნენ სხაქსნი... გაიარა მათში, სსსს-
ლისთან მივიდა; გარდაცა ცხენიდა და შეიბინა შეფის
ათასში, გაშლილურა სწორეთ ის ყუთი, რაშეფიც შეფი
მა ბრძანა, ჩასდგა ხურჯინში და მოასტა ცხენს... ამ ში-
სკლასა და წამოსვლაში რამდენს ყიზილბაშს დაყურეინა
თავები! იმდენი შტეჩი ღმერთმა მე მომამოხრას!...
თჯთანგი გაშლილურა უგნებულად, შეეწია შეფის და მიარ-
თა ყუთი. მაშინ ამ ხამსახურისათჯს შეუქვი ირავლიშ
შუბლსუდ დაჭკოტნა და ეს სოფელი უბოძა... მაგრამ,
ჯისთჯს? მამახუმს. ჩემის მეტი ანჯიან დაჩხენია და მე ხომ
სულ უბედურათ გავიარე, რა შიკი ცოლშჯლისა, რა შუჯს,
ერთი თექვისმეტი წლის ქალის მეტი? — ის არის სრული
ჩემი იმედი და ყოველი სასოება. მასკდა მქქის დამყა-
რებულდი... ვინც ჩემს ქალს შეატავს, მგონია არც ის
იხანადებს, მაგრამ მე რაღას უნდა შევეწირა სომრც წე-
ლში მისწეული... ეჭ! თავი დაჯანებო ამ გულის მომწევა
ლულს შოგონებს და ისე ჩემს მაცოცხლებულს სოფი-
ასთან წავიდე, აქამდის რათ დაიგვიანა? (გაჯა)

გამოსვლა 2.

ლეკან. (შემოვა და აქეთ იქით იუფრება განჯურებით.)
ეს რა ამბავია! სად წასულანქერთი აღაჩავინა სხანს! ჩე-
მათ შევადე მეტივე, მე ხარც ალან დაგწავრუნე, ალან-
თის ვარებთან შემოველ და აქ უფრე ჩემობაა. (გაივ-
ლის, ხან აქეთ ვარებისაგენ შეინქდავს და ხან იქით გე-

ტებისაკენ შეიჭვრიტება, რომ ვერას დაინახაშ, იმხანს:)
ბიჭო! ბიჭებო!. . . ადარტარკან ბიჭი სჩანს, გაგონილა!
სად წასულან? . . . (მევა და დაჯდება სვამსუელ) ოჰ ჩას
სახით დავილალო! . . . ზატარა ხანს დავისვენო შინაღ . . .
ჴეშინაკით ჩემს გულსუელ მევე ვსჯარობ, ჩას დავსწა-
ნწალო? ყოველ დღე ამით ვარ წინ მიღამილება და ბევრ-
ჯელ გავა სავა დღე რომ, სოფიოს თვალთ დანხვას არ
შედიხოს. იმხანს, რომ ჩემა სიყუარული ჰქონდეს, ასე
მოიქცევა? თითქმის აღარ გამოვდიობოდა ამ ფანჯარასა.

გამოსულა 5.

ისივე და ლაშუა (შემოვა და თავს დაუკრამს,)

ლაშუა. რომდის მობძანებულხარ შენი ჴირამე?
მარტოვა მობძანდიო? . .

ლეკან. სად იყავი, არ ვიცი, რატ შე გიუვირეთ და
ერთმინ არკინ გამოშედეო.

ლაშუა. ჩუქნ არკვის არ გაგვიგია თქუქნნი მობძანე-
ბა. . . სავრველია ისე რომორ შემობძანდი რომ ვერ
დაგინახეთ?

ლეკან. ბატონები სადა ბძანდებიან?

ლაშუა. ქალები დილითვე სააღმოსას დაჴატყინათ, ბა-
ტონსკი სტუმრები ჴყვანდა. ეს იყო დამილენენ და ბა-
ტონიც იქ წაბძანდა.

ლეკან. დავგვიანებენ თუ არა?

ლაშუა. შგონია, რადგანც ბატონი ესლახან წაბძანდა.

ლეკან. მამ მე შან წავალ და, თუ ჩემი ჴატოვასტყმა

გაქვს, სოფლის შიშისგან, რომ დღეს ლევან ორჯულ
შოვიდათქო.

ლავრა ბატონი ბძანდები! სხუასკი ანას შიბძანებთ?
ლევან. სხუა რაღა გითხრა.

ლავრა. მეც გატეხული ვაქვს როგორც ანის საქმე.
ლევან. (განფრთხილებით და დაფარვით) როგორ? რა საქმე?

ლავრა. მე რას მიმალავთ; ხომ იცით სოფიო ჩემი
გასდღილია და ყველა ბიჭებსგად მე უფრო მიხედავდა
ვარ, განა გეჩინა გავიგებდი.

ლევან. მეტი არა გავიგია რა და თუ იცი რამე შენვე
სიტყვი.

ლავრა როგორ არ ვიცი, რომ თქვენს ერთმანეთი
გიყვარათ.

ლევან ჩემი სიყვარულით რა უნდა შევიძინო მწუნა-
რების მეტობა, იმისგანაც ანას ვჭეკავ.

ლავრა. დატყვევებთ რომ იმასაც ძალიან უყვარხართ,
როდესაც დანიშნავთ და არ მობძნელებთ ხოლმე აღარ
იცი რა უნდა ქნას, თვალები დასწვება ხოლმე გზისა-
გენ და სულ ოხრავს.

ლევან. (ამ თქმით გზისაწვდებდა და შიშვებას)

რადგან გცოდნია ჩემო ლავრა, მეც გატეხ ვიყავი: როდესაც
შინკვლათ მე სოფიო ვნახე, თითქოს იმის თვა-
ლებში ასე ვწერა: «ამ წუთიდან საუკუნოდ ჩემი ტყვე
უნდა იყოვო!... რაგი ეს ვიგონე, გადივდა და გნად-
სიყვარულმა ჩემს გულში ფესვები, რომელსაც აღმოფ-
ხვრა ანას ძალად აღარ შეუძლიან... ამას აქვთ ორმა წე-
ლიწაღმა გაიბინა ჩემთვის უმძღვლოთ; გუფიცები, ჩემი

ავით მეოფეობის შიშვენი იყო სოფიოს სიყუარული, სკვდის
 საგან შევიქენ დაღრღნილია და მისუსტებულად, უოკველს
 სქელს ვებრალეობდი, მაგრამ იმისკი სიბრალეული აჩანს
 გზით ან მიუცა, იმ საშინელს ავით მეოფის უცდუთ იმი-
 სმა ნახვამ ჩამაბრუნა ზაჩშა სული, ერთმა იმისმა დიშ-
 ილმა მაიშედა და უსასღვრელ ტანჯვიდან გამოვიყვანა, მა-
 გრამ მსგავრნი მღვენის თვისის სასიკვდილეს აღის
 მსტავის მოქმედებით (დაფიქრდება) ამგვარად იმის
 ქნევის ეტეობა განა ნამდვილი და გულის შემწველი სი-
 ყვარული? ერთი საათი უიშისათ დროს გატარება მე ში-
 მანხა საუკუნეთ... (ილიმის მწარეთ) ნეტავი ისევ ან გამეცნა.

ლ. შ. ვა. რა ვქნა; როგორ დაზარაობთ, განა შეტრე
 კვებობა გაქმთ იმის სიყვარულსა? მათომ შეწვეულ
 უგეთეს ვის შეინთავს? კარგი შესაფერებელნი ხართ, ეს
 ვიცი—რომ ბატონს ერთისათვის უნდა და მისაცემათ.
 მაგრამ სოფიო ან უთანხმად.

ლევან. ჩემს გულში სოფიო იქნება ბედნიერი და ერთ-
 მანერათისაგან გვედგება საუკუნოდ ნეტარების ჩრდილი,
 კარგათ შესმის ცოლი რაც არის კაცისათვის. ერთის მს-
 რით დიდი უღელა... მაგრამ შეიძლება მსრით გვრგუნა
 ქრმისა.

ლ. შ. ვა. კარგი ქმარი რაღა განჯამთ? ეს ცხადია რომ
 ქმრისაგან დამდაბლებს ქალი და ქმრისაგანვე ამაღლებს;
 ესღა თქმენს და ის ერთნი ხართ? რომელსაც ბატონი
 აშეგდა სოფიოსა? თქმენს ცოლი და იმის ცოლიერს
 თათ ინსენება ქვეყანაში? ჩემს მოსამსახურები ხომ სულ
 თქმენს განტრობთ. ვიცი თქმენს ხელში როგორც

გაქნებით.

ლევან. მართალს ამბობ, გამოტყდილი კაცი ხარ და ყველა კარგათ გესმის ერთი შედიხსა ის დღე, თორემ შევიცი რეგორც სანუქებით გაგაგსებ, შენ ეცადე სოფლის ჩემსედ კარგათ ჩაგონო...

ლანუა. მოხბმანდეს, შევიცი რასაც მოვასესენებ...

ლევან. დმერთმა გიშველას ზატარა გული დამამშვედ, მშვედობით ახლაგი, ძომიკითხე...

(გაგა და ლანუა უკან გაქვვება)

გამოსვლა 4.

კასტანგ, სოფიო და სიღმინია. დახსდებიან.

კასტანგ. მოკესტდი შველო, მე რადიდა შემოდინ ამ დენი სიარული და სტუმრობა და შენცა შველო! დიდა სიფრთხილი გმართებს, ჯერ ყმაწვლისა და ან იტი გასათხეარო ქალის მნიშვნელობა, ხომ წაგიკითხავს: ბერძნებში ტრადი ერთის ქალის გულისათვს რეგორც მიწასთან გასწორებს? ამ დროში შენს ჩრდილსაცგი უნდა და ერთდებოდე, შენი წინაზარნი განა მართლად სუფილეები იყვნენ რომ შეკვტილებში ისხდნენ, ისინი მუდ. ტრებით, სასიამოვნოდ შესტრფოდენ ქმარსა და შველს, ზრეთვე სახლგარის მოკაჯეობას განაკებდნენ, ესლა სადღა სტალიანთ, შექტეკასა და ვეჩერებს ვერა რჩებიან, ჩემი აზრი ეს არის, ქალი უნდა იყოს მშვედი და წყნარნი, მრდილობიანი შექტევი. . . მდიდრული ჩატმადახურვა, დირსებან ან მოკუმატებს კაცსა. . . რამდენიც შუ

ლელ! მოწყვლუ იქნები და სიმიდაბლით შოკეტყვი, იმდუ-
ნი ამადლდები, რამდენიტ ამხარტაწნებას კელს მიტყოფ,
იმდენი დატეში; ასეა და ასეტ უფიდა, დმერთმა შენგა
დაგიფარეს ტუდის თხსებისგან! — უოკელი კარგი ხასი-
ათნი შენში არსებობენ, მაგრამ, შენი დარბება მოყა-
დელბას ჩემი...

სოფიო. გმადლობ მამა, უოკელი თქმწნი სიტყუა
ბეჭდება ჩემს გულში და არტ გადავტოვდები თქმწნს
დამოძღვრებას, გინა შეაჭს გულის დამწველი ქმწანასუდ
თქმწნს შეტი.

სიდონია. ესთქმათ რამ ჩმწნ შინ დაგხსდეთ, ამით
ვის რა შეეშატება, ესლა განა ის დრე არის რამ გი-
დევ ფარდებ დაფარებულები ვისხდეთ, წავიდა ის დრე,
გეფიტებით დაგძრახვენ.

სოფიო. რადგან არა ქსურთ, რეგორ არ შემოძლიან
აღუასრულე ამათი ნება. შე დრეს არ უუერებ, ვისაწ
რეგორ უფობს ისე შოკეტყვა თუ გონიერება აქმს.

ვასტანგ. შე მაგ სიტყვამ მამიდა ჩემის ფაქრების
გამოხატულებაში.

გამოსვლა 5.

იგინიკუ და ლაშუა.

ლაშუა. ბატონო, ფერშალი გახლავთ.

ვასტანგ. ისიტ ბიჭებს შიგზანის უთხარ შემოვიდეს.

(ლაშუა გავა.)

გამოსვლა 6

(ივინიე და სტეფანე ფერშადი შემოვა ქართული
კაბა ატვის მეტათ გრძელი. რომელიც არა ჰქონის, რა-
დგან თათონ სამინელი მსხელი და დაგრძელებული კა-
ტია; მენდალიც გრძელთ გუფსუდა ჰქვია; ამით თავს
დაუკრამს და დადგება)

განტანგ. აა! შობდანი. ნეტა საით დასდინარ რომ
ჩუქნი დაკვირვებ?

სტეფანე ფერშადი. ვა. რა მიბძინეთ ეგა, ღმერთი არ
დამიკვირებს, რომ მე თქვენ დაკვირვოთ!

სოფიო. მაშ რას უნდა მივაჩებოთ რომ შენ ერთი
კვრა ჩუქნისა აღარ მოხვდე.

სტეფანე ფერშადი. მოუტყულობას, სხუა რას.

სიდონია დიან. დიდკატობა დაბძინდება საქმით,
ჩუქნით სდა სცადიან.

სტეფანე ფერშადი. რას დმტინა! იმდენი ღმერთმა
ჩემი თავი ატაცხლავს, რამდენი დიდა ვადა, თქვენთან
ნაქები ღვეკების გეულებული მე შამე ჩინოს.

სოფიო. ამ უამათაც ბეგრნი გყვანან ავით მუღუბი?

სტეფანე ფერშადი. ვინ მოსთქვია! სხუა არაყარა
ამოენი წამლების სუადვამ გამტყუა! გუშინც ვიყავი-
ლადა, თაბამარი, ბორიო, რეკინდი, სრეკინდი და ვარდა
ჭაჭუჭის დასათხრელათ ქირით ვატი გემ გზვინია.

სიდონია. მაგდენი წამლები შმიტის აუთაქადგენ
ინარჯებს, სწორე მოგახსენა!

სტეფანე (წყენით) მითომ შენ რა გგონია აუთაქის

წამლები? ავით-მეოფს ძალათ რომ ასუსტებს და სხეუ-
 ლებას უმატებს? ბატონო! კარგათ მეოფს დაღვეინეთ,
 თუ ავით არ განადოს და მადა არ დაუარგოს მე ტყავი
 გამძრეთ, მაგრამ ჩემის წამლებითვი მაშინვე მოვაუყუ-
 თებ სოღმე და ზედ მუკე კვრინხისი შეჭამადს ვჭეკე.
 უყურეთ ის როგორ მადას გაუხსნას: მერე თუნდა კლ-
 დესედ აგორონ ფიჭვი აღარა აქუს!

(სტეფანეს მეტი ყველანი იცინიან).

ვახტანგ. ბარქაღა! ბარქაღა! წამლობას სელოვნებაში
 ყველას შენ დაემყობინე და ბევრს ფულებსაც შენ იშო-
 ვნი.

სტეფანე ფერშადი რატომ არ ვიშოვი, შენი ჭირიზე
 ნამოვარს თაკადებსაკით დავაბნეე და ან სადილ ვახშმ-
 ზედ დავხარჯამ რასმე, აქეთ იქით მაგახედვ რამეღი
 სხელიდამც დიდი ბოლი ამოდის, მეც იმას მივაშურებ
 და თუ ავთიმეოფთან მიმიწვევენ, მაშინ უყურეთ ნახეკარ
 თუგანების გამოცლას.

ვახტანგ. აგი გეუბნები, ჭკვიანი ხარ, ჭკვიანი!

სტეფანე ფერშადი. ბატონო! მითომ დამტანიო? სწ-
 ორე მოგახსენიოთ, ხაქართუბლში, ესღა, ხაღხს ჭკუა-
 ფული ჭკონათ; ვისაც ფული აქუს დიდი ვაჭიშვილიც
 ის არის, განათლებულიც, ჰატივ ცუშვილიც, ღამაზიცი და
 ჭკვიანიც. მეც აი იმიტომ მიმიღებენ სოღმე რომ ვი-
 ბეში ფულები მიხსრიალებენ. (დახსრუნებს)

(ვახტანგ. განკებ დატუნებით) მაგ ახრს უცნოთ მიმი-
 ხედახხარ, შენმა ვზემი! მაგრამ საკურველია, შენ ისგი
 აღარ მოგგონებია რაც უფრო ჰატეფს მოგვიმატებს სა-

სოციალიზმი.

სტეფანე ფერშელი. რა? ახა მიხმანეთ?

ვასტანგ. თუ გინდა რამ ზეტოვი მოგემატოს, სუქს თუკი შეაკერვინე და ევროპულათ ჩაიფრ ესლა რამეულს ექიმისდა აცრა ქართულათა? ახა იფიქრე, მაშინ შენი შტინობი დობტუქს ვილა მიიუწინს, სუფ ევკლეან შენ მის ბიწიკან.

სტეფანე ფერშელი. (ვასტანგთან ახლად მივა სიამოა ვნებით:) რა, ეგ რა შითხარით, მაგისტანს რჩევა თავის დღეში აჩავისთვის არ მიგიცხათ... რა მადლობელი ვარ!.. შე დამოცდილო, აქამდის რაგორ არ მოგაგონდა?

ვასტანგ. შენ ესა თქვ რამ რადიკათ მოგინდებს და ჩავსატავს.

სტეფანე ფერშელი. ნეტოვი აქამდის გერჩივა, სვალეე უნდა ვიუილო, მაგრამ ესკი მადონებს, მე რამ ბასსეუბთან მივიდე სსსუტუკე მინდა მეტქი, ამით მილიონიკი კეგონები და რამ დიდეს ადლი შაუდი რჩ მანეთათ— თუმინთ დამიფასებენ. . რამთენიც დრო მიდის, ამთენი ყოველიფერი დაძრეს ბატონო! სო მოგესხენება რაფრ აჩის ამ სიძრის მიზეზი... ჰეტრუსა თითონ აღარა კადრულახს, რამ ფარჩა ჩამოიღოს და გაზომის: ჰუტრუსას ანუთინა დუჭეკრია მოჯამაგირეთა და დონიჯ შემოყრდილი უბძანებს: აი ეს ასია და აჩავინ შეგატდინახს, სწორეთ ასე უნდა გაყილო. და თუორევი შესაქრულათ გასწევს! მაშინ, ის მოჯამაგირე ამასა ცდილობს, აღას სიის კვალბაზედ ფუფი ჩაბადოს და თითონც ადღეში შაუჭი მინც ჯიბეში დარჩეს; აღა კიდეე ამასა

ცდილობს, ისე ძუკათ გააყიდვინოს რამ, ანუონისა
 ჯამაგინსაც შიგ გამოვიდეს, რაც იუული მიუტია ისიც
 სარგებლით გადადვას და ცოლმეზლიც ცუცოვროს. . მეტმე
 რეგოჩის ცხოვრებით!.. პეტრუსას ცოლს ჩადრის შა-
 ჭიკრათ, წამოუსხავს რც თუძინანი სალოფი, დაჯღანსული
 ქოშების მაგივრათ—სუთ მანეთიანი პოლუსაპოშკები,
 და ჩეჭნგი გვლუზავენ! . რა ენეღვლებათ!

ვასტანგ. ოღონდაც რამ მაგასკი ანა ხუმრობ, ვისაც
 შეეფერება და არ შეეფერება ერთრიგათ მისდვენ ჩაცმა
 დასურვასა, მაგალითათ აი რეგოჩიც შენც აბიკუბ.

სტეფანე იფრშალი. ყველა ჩემი რეგოჩი გაგიკვრდე-
 ბათ, ესლა სომ გაიგეთ გლეხი და თავადი სულ გა-
 ასწორეს. ვისაც შეძლება აქუს ქეჭყენაშიაც ის გამოა-
 ჩნდება პირველ კაცათ.

ვასტანგ ანა ჩემო სტეფანე ებ მაგრე არაჩის. მარ-
 თალია კაცს კაცთან ასწორებენ, თავადსაც და გლეხსაც
 მაგრამ იმას, რომელიც გამოვა ჭკუიანი მიიღებს სწავ-
 ლით განათლებას, შეიქნება მამულის სასარგებლოთ, მა-
 შინ ის კაცი ყოველ მაღალ პირთან გასწორებული არის,
 გინც უნდა იყოს

სტეფანე იფრშალი. იმდღეს გლეხები იყვნენ შეყრბილ-
 ნი, ზოგი ქუდს მაღლა ახრდა, ზოგი ტაშის ჭსტეშ-
 და, ზოგი ხარხარებდა, სინარულისაგან ანაჩა გაგებო-
 დათრა, ეს არის ამასიქით თავისუფლები გიქნებიითო. ერ-
 თი ამბობდა, ვისაც მინდა მოკვებაყო, მეორე ამბობდა
 ანა ჯავრს ესლა ამოვიყრი, სულ დავაწარმოებო ისე გა-
 ქუჭდაყო, მაშინ რაღა ბატონს შეეპეუებიო, რაგი თა-

გისუფლება მოგვივინდოს ხმის ვიღა გავგვივინდოს.

ვახტანგ. რას ღამა რავობ. მართლად ეგა ჭკონიანი გლეხ
ხუბის თანგისუფლება, რომ რაღ უნდადეთ ის მოახდინონ,
ახ! რა უგუნურება არის. თვის დღეშია უბატონონა აზი-
ან, აი ფშკელნი, ხეგურნი, თუმნი და რამდენნი სხუ-
ნი, მკრამ ისინი დღევანდელადის არათერთი არ არიან
ჩუბნის უმუხუხუდ-განათლებულნი, ღმერთს ენდუ ფულად
ბუბრი აქეთ, საცხოვრებელიც, მკრამ სად არის ამითიურ
სწავლა და ან მოხმარება. მოდიოთ და გაკვსიან მთა ვუ-
ლებთან გაასწორეთ? რომ არ შეძლება, ანუ არაბს სია
შეე გომუხადეთ ბუბრის შიშის ბანით, და თუვი ავა-
ზაკობას ვახადვენ მთაურობა ვერ დასჯის.

სტეფანე ფერმადი. მაშ საქმე მკრამ? გასახარედი
რად აქით, მამნ ვეღა ბატონი აქიქა ამითიურ.

ვახტანგ. გარწმუნებ ჩემო სტეფანე ზოგიერთი უღუ-
თო კაცი დაბალშია არის და მაღალშია. თორემ ბატ-
ონებს არ დავემუხებოდა გლეხითიურ. უმუხუხუხიურ
მამუღი მიგვიცია ჩუბნი სისხლით ნაშოენი, უწინ ჩინის
და ჯამიგობრის მკრამ მამუღები გვეძლედა გან
არ იცი, აგრეთვე ვინც დაბალ-ახერი გვეღლია შუღი-
თი ადგობდა და არათერთი უბუნეულობა არა ჭკო-
ნით ისე დავისახლებია, ჩუბნი ცხოვრება კელში უჭ-
ირავთ, რასაც უნდათ იმის გვასმევენ და გვჭმევენ; რაც
გარკია პირველათ თუთან დამლებიან, აბა მითხარ ჩუბნი
სელში რა ავლით.

სტეფანე ფერმადი. მართლად ბანებთ ჭეშმარიტით,
მკრამ ეხლაკი სულ გადაირიგენ (სახოგადობისკენ) არ

იქნა? თუ არ ვიყიდა სეროევი ჩემთვის ძალიან ძნელია. სწორეთ რომ ევროპიული ჩიტო ახრეს გამოკეთებს და საქმესაც მომიმატებენ, შაშინ დიდი პატრივი დაშვება, მოდი შუა ბასარში ჩავად, ბაღდასარას დალაღს იმისთანა ძველი სეროევიები უკიდო უკეთესი აღარ უნდა, ცოტა დაგვრებაკი მოუნდება, მაგრამ, რა უშავს! ჩინებულა! იმას ვიყიდი. (მიუბრუნდება ვასტანგს) მშვდობით ახლავი გიხსლვობთ

ვასტანგ. რას მიუშვრები, ალანა იტირს?

სტეფანე იერშალი. ზგათიე იყება შეკანან. (თავს დაუკრამს და ტავა)

ვასტანგ. ამ იერშლის დაზარავმა სრულებით გადაშვიწვია, წვიდე ჩემს თათსში წიგნება საქმეს დასაწერი. (ტავა)

გამოსულა 7.

ივინიე და შიღისანა. (გაბა უჭრავს კელში)

შიღისანა (სოფიოს)

ახა რეგორ განდვით შეკრალი, ცოტალა აკლია.

სოფიო (ტახანვი ვს გაბასა). ეტოთ აჩის დედაშვლ-ობამ სავსტებოთ შეკვიკრავს ემანდ ჩამოვქ და გამო-სთავე.

შიღისანა (ტახტრედ ჩ მოვდება და კირვას დაუწევს.)

ივინიე და ლავი.

ლავი. ბატონის ქაღა, აქ მობმ ნდით რა მოგახსენათ. (გარეობსაკნევი გასწევს სოფიო თან გავყვება.)

სიღონის. ნეტა რა საქმე გამოსჩენია? ჩუქნთანკი ვერ
ეტყუადა, სწორე ოინები ხართ ეს მოსამისხურები.

ზილიხანა. რატომ იტი ქალო შენ მაგისთანა ღანარა-
კო, ოინები რაში ვიქნებით.

სიღონის. მაშ რას გაიყენა ჩუქნულთა, მითომ სო-
ფიო შეგი დაშიშალამს რასმე? ესლავ წავალ და გავიგებ.

(გავა.)

ზილიხანა (შარტო). რა შურინანია ეს ქალი, დასწუ-
ვლას დმეკრთმა ამისი აქ შამოსკლის გზა. (იქით სან-
ღში ეძახის) ქეთუაგ! ქეთუაგ! გოგო! აქ შემოიბანე ებ
სარკეტნი და აი სტოლსე ფაქისათ დაუთოგე.

გამოსულა მ.

ქეთუა. (სუტრგედ თეთრი ზეწრით სარკეტნი ჭკიღია,
ცალს ხელში უთო უჭირავს, სტოლსედ გაშლის სარკე-
ტსა და აუთოგებს.) აქ რაღას შამომასიადვიანე, იქვია ვერ
დავაუთუებდი?

ზილიხანა. წელი ხომ არ მოგწუდა, მითომ რა დავი-
შავდა?

ქეთუა. შენ აბა რა გენაღვლებს, გამიგამდელო, აღარას
კადრულთ ცარიელი ჯღანვა არის შენი საქმე.

ზილიხანა. მობძანდი შენ ეს შეკვერე და შე მაგას და-
ვაუთოებ, ებ უფრო ადვილია, შავრამ ენა შეტი გაქმს
სულ ირუმსები და არცარა წმინდა საქმე კელიღან გა-
მოგვიას.

ქეთუა. აი გაქვს რამ ჩემი გაკეთებული საქმე შენ დაიწუნო.

გამოსვლა 9.

იგინიეუ და ანდრია.

ანდრია. (შეშოკა შებილი წესში მოჭყვს და სწმუნდს; თან ქეთუას ელანაჩაყება)

გოგოჯან რას აუთაყებ?

ქეთუა. თვალები არა გაქვს რატო არის?

ანდრია. მაგის დაუთოებას გაუწითლებინა თუ ჩემს დანახვას?

ქეთუა. შენ დანახვას, შენმა სიტოტსლემ!.. დღეს ერთი საზადლე სარტუსი დაშირტისია და წყალს გატყელება უნდაო, იმისთვის მანტ მამეშეელებოდი

ანდრია. შეკშე, მგეტაღა, სუფელა! ვერ დანახე რა დრომდის სასლი სტუმრებით სავსეყოფდა მათ სავსახურს უნდებოდი.

(ქეთუა წეროშით.) ნეტა რისთვის მოხიჩბუელიყუნენ? ჩუბნი რჯახი სტუმრებისაგან არის შეკმული ამოწნი სავსახურით სიტოტსლე გამოგკეტაღა, ნეტა, რისთვის? მითომ მაღლობული გინ არის?

ზილინანა. ზოგი დუთის კენაო და ზოგი ეშხაყებისო კენაო აბა რა დიდი ჯაფა გაქვთ რამ მაგას ანბო შენი სავსახური ეს არის ათაში ერთხელ სარტუსს გატყეკვამ და სახლს ჩამოგვი.

ქეთუა. მითომ ჯღანვის მეტს შენ რადას აკეთებ?

ზილინანა. მე? მე არ ვაბანინებ ზიჩს სოფიოსა, მე

ან ვეშისხურები მამ ვინა?

ანდრია. რა განხუბებთ, რა ჩემსავით ჩაის გაკეთებთა
გადაგულევათ ხალხე გული,

ქეთვა. ჩაის გაკეთება დიდი რამ ანაჩის.

ანდრია. ახლა სადილს რომ მივართმევ, რამდენი ხანი
გდგეპარ ფეხზედა?

ქეთვა. განა მარტო შენა ხარ? ათი ბიჭი გდის და
სხუას რას აკეთებენ, ღახუას ხომ ბატონი ანტონი იშოა
რებს.

წილიხანა. განუშდით, ბატონი კრის დიდი კვავა ანა შოა
გდით რა ამ ხახლში.

ქეთვა. აგი გითხარ შენც გამდლობასა ჩემულებს, იშოა
სახით ექომაგები ბატონებსა, აშისი ან იყო რაკი გაას
ნხლდება ბატონების გამართლებას მოჭეუქება: მაღმად
გვეტყვის (ჭბამავს გამდელსა) წუგია გოგონებს შვლივითა
გზრდიან, უხრუნველათ გიხახვენ, რა ჯაფა გქუთ ამათ
კულში, ქმარ მკლი რომ გულოდათ, მარტო პურის
ჭხობა, გუთნის ჯუკის შიღვა და სიღარიბე დაცხრაგამ-
დათო » მე რა უყო თუ ჯაფა შექნებოდა ჩემი ქმარმკ-
ლისათვის ყველას ავიტანდი, მაგრამ ესლა ესენი რამე მე
ჭირებიან, დაუყინა «ერთგულები ანა ხართო» — უწინ
ჩუქს, მაგრამ არ ვიყავითო. . . თითონ დაბერებულა და
თავის ვმაწვლობავი აღარ აგონდება. — ბიჭო ანა რამდენა
ჯერ განახათ თქუქსთან ნალამრავევი რომ დაუნახავრ,
მაშინვე ჯანდრის ხით მიურეკეპივა; ქეთვა, ათას ხა
იჩი სახელი დამარქო: «გუჭეჭე, რქოლს თავა, ვახწვა,
ყველა მე გავსდი იშის კულში! . .

ზილიხანა. შიითმ შენ თთაგილე მე უთურე ან შეძა-
 ხლდა: თუშთაღანგა, ტურე მურა და ვინ მოსთულის რამ-
 ღენ ნიერ სახელი გამომადგება: თუ ქრისტიანი ხართ
 ესლა მე რაღათ შეკადრება ეს სახელები?—ეგ რამ ან
 იუოს გამდლის ადგილი ჩემია. . . სოფლი გუნა მართ-
 ლა მაგის გაზდილია, მე გაკარდე და იმისთვისაც არის
 ანგულაზიგით მშუდი; იმისგანგი სიანჩხლის მეტს რას
 ისწავლიდა?

ქეთუა. კარგი ერთი, ანცე შენა ხარ ქრისტიანი. ღა-
 მის ესლაჲ დაგუჭამო.

ზილიხანა. შენ ვაღას რას აკლებ.

ანდრია. გოგო! აის კარებში ვინ არის?

ქეთუა. აბა ვინა?

ზილიხანა. ისა? სიღონისა ჭტავს.

ქეთუა კაი საქმე იქნება ის იუოს უშრის გდებაც იტის
 შენე წაა დაჭკობებს და ბატონებს მიუტანს, ჯვარდიას
 ნიბის მეტი რა გამოზდის გედიდანა.

ზილიხანა. წედან მე შეუბნებოდა ერთი ასალი ანბავი
 ზოცე და რას მომცემ რამ განარკო, მე შიითმ ანცე
 კი გამოიგონია შეთქი აღარა დაგეგითსე.

ანდრია. ეჭუ—ეცულობათ მართლა ჯერ ამათ არა გა-
 უგიათრა, მეც რამ დამევიწყდა.

ზილიხანა. რა შიმსდარა თუ ღმერთი გწამს?

ქეთუა. აბა რა იქნება ჩუჭნთვს სასიამოვნო.

ანდრია. სწორეთ თქუჭნთვს და ყოველ გლეხგანისათვს
 სასიამოვნო ამბავი.

ზილიხანა. (განსაკუთრების ყურადღებით და სურვილ-

თ ამბის შეტყობისა).

მამიშენის ცხონებას, ჩქარა სთქვი თუ კარგი რამ იტვი.
ანდრია (ღიმილით). ქეთუაში სამახარობლო მომეტეს,
ან შეშენებელს და ვიტყვ.

ზილიხანა. კარგია, გუფი ნუ გამიწვინილუ, თქუ რასაც
ამბობ.

ქეთუა. ჯანი გაგაკრდეს! ახა გეხვეწები თქუ!

ანდრია (სიამოვნებით და საიდუმლოებით.) დიდას
ბატონთან რამ სტუმრები იყვნენ, ეს ლაბარაკი ქქონ-
დათ. კელმწიფეს უბძანება; «რატ თავადიშჯლებს ყმები
ჭყაუთ, სულ გამინთავისუფლებიაო. . . ამბობენ, კელმწი-
ფის სიტყვა ან დანდღვევიაო ».

ზილიხანა. რაგორაო? განმითავისუფლებიაო? . . . ახა,
დაიჯერე, რამ ეგ მართალი იყოს!

ქეთუა. მამიშენის ცხონებას მართლა? რა ღმერთო
რა სახით მიამა, შენმა ვსემ ხელეკე ფესმაშველა ფხით
ეკლესიებს შემოვიფი და ისე შეეხვეწები რამ ადარ
გამტყუნდეს ეს ხმა.

ანდრია. ენკენიაობას კიდეც გამოგვიტანდებენ. ჭაბუკი-
დი! მაშინ ყველა გოგოები განკალთ, მაგრამ, ჯი ჩუმი
ბრადი! რამდენი შეშეჭილება შენს თავს! მოდი, თუ ღმე-
რთი გწამს პირებს ესლავ მოშეც სამახარობლოში.

ქეთუა. შენის თავის ხეთქში, რატ მე შენ შეჭირთო!
ზოგო ჩუმი ღაბუნასა ჭკითხუ!

ანდრია (თავის ქნევით) ბებრუნანს? მაშინ ნახე ხანჯვ-
ლის ტრიალი! . . .

ქეთუა. რ. . . რ. . . რი! (ქექელას აყრის ანდრიას),

შენიკი ღატყა, რომ შენი ხანჯლის ანკის ეშინოდეს!..

ანდრია. ის აი ზილისანამ შეიბთოს, ამას უფრო ბე-
ჭრი ფულები აქვს; ქალბატონი რომ გარდაიფუტა, სხვა
მუასლებს იმთენი ფულო გერ დაუშადათ რატ ამას, გა-
ნა დაიწუნებს რაუშავს თუ კბილები აჯლია.

ზილისანა. ნეტა რას როცამ, შენ ჩემს კბილებს რასა
სწვდები, რომ გაიგონოს ვინმე შანთალი ეგონება ფუ-
ლები დამალა «თუ ფული მქვს მე ჩემი ჭეჭეთა მს-
ქვს ვის რა უნდა.

ანდრია. ფერშაღმაკი ცოტა მოკტა?

ზილისანა. დმერთო ჩემო. შენ რა, გაგონილა?

ქეთუა (უთოს სარტხსუდ დადებულს თავს დანებებს
და სისარულით ელაშარაკება)

ქე! კარგათ მოჰვიდათ შოგოერთთ ქალბატონებს!
რაკი დასსლებოდნენ ცხვრ წინვე რომ წყალი სდგომოდათ,
თუნდ რომ დამდრჩალიყენენ სომ აღარ გაინძრეოდნენ
და გაჭყრდნენ; (გამოჯვარებით) გოგო, გოგო! შენ,
ვი, არ გესმით? მოდით ეს წყალი მომწოდეთ... ანა,
შენი ჭირიშე ამდენს ყვრილს, ადგეს და თითონ და-
ლიოს ის, ანა სჯობს? მოაკლდებათ ამას იქით ეს ამ-
ბავი, მოაკლდებათ.

ზილისანა, მოქალაქებს ყმებიკი ანა ქვათ შავრამ
მოჯამატიკები უჭირამთ, ესენიცი ისე ჯამატიკით დაიტყენ.

ქეთუა. მერე ვის იშოვნიან? დაუღებათ ვინმე? თავის
ჯამშიაც ანა? ლუკმას ვითხუ და ისე ვსწამ ანკისკი
კმუასლები.

ანდრია. თუ ჩემს კელში ჩაკარლი მე ვიცი როგორც

შეგინახაში (საზოგადოებისკენ) თქუტნისა ვიყუი აქ ჰუკლ
უნითა ძღუბა და მე მჭადსაღ ძღის უშოჲნი.

ქეთუა. ვაი თუ ქმარად ამისთანა შემხუდეს, რამე თანთ
კეტს მამტკრეკადეს! დაწვევლათ ღმერთმა გლეს კატის
ტოლთან ალერსი—ტუმა ტუმა არის.

ზილიხანა. მიხსთანას რადი შევირთაში.

ქეთუა. (დახედავს რამე უთო სარეჭხზედ დაწიწუბის
და შეტკიულებს.) უი! უი! სულ დაწიწარა, გაგიწერა ღმე-
რთი ანდრიაჲ! ახი არარის ეს უთო თაჲში დაგარტყა.

ანდრია ჩემი რა ბრალისა? შენ სომიოგინისაგან ვუღარა
გაიგერა და ან რადას უფუთხილღუბი?—დახუე და ურთს
კუნტუღში მიადღე.

ქეთუა. მიშველეთ წამოკრიფეთ, ჩქარა ვავიტანლოთ არ-
ავინ შემოგვეწრახს.

(ქეთუა და ზილიხანა სარეჭხს გაიტანუნ, ანდრია ხეა-
შუბს ასწორებს.)

გამოსვლა 10.

(შეორეს ოთახიდან შემოდინს: ვასტანგ და ზაალ და-
ზარკით, ამათ შემოსვლაზედ ანდრია უკა.)

ზაალ. ამათ მოგახსენებდით... თქუტნ ნუ მომიკუდეს
ბით, საგურველი დრო შეგვექნა; რად უნდა მახლობელი
ნათესავი ჭყვანდეს კატს, რად უნდა მეგობარი ეტონოს,
არ შეიძლება, რამე ნამდვილი ერთგულებადა მზოგოს
კატმა იმაში.

ვასტანგ. სადღასა მეგობრული სიყუარული, ის წმინდა

გვძნობა, შეუწყველი სინიღისი და მტკიცე საწმუნო-
ება, რატო იყო უწინ? შეიძლება ეს ესაა ასე გადავა სხვა
ქუჩაში ჩქვნი მეზობელი რამ, ხუთი წელიწადი, გვერ-
დით შესობლათ გვედგომია და ცნობაც არა გვაქვს იმისი.

ზაად მართალია ჭეშმარიტად? განა არ გასსოვს, არა
თუ ნათესაობაში, მეზობლებშია, ისეთი ტკბილი სი-
ყუარული და ერთობა იყო ხელში უწინ რამ, ესაა და-
ძმობაშია მსუღათ ნახავს გაცო, ამ გვაწს გვძნობას და
გვეყვს.

განტანგ შე დალაჭვილთ! სად იყო ამთენი მითქმა-
მითქმა, ცილის წაშება, განკიცხვა; შეკრათ ცუდი პირი
აქვთ სოგი ერთთ, და ერთის ცუდის პირისაგან ათასი
იღუპება, თუ მტრობით ერთმა მოიგონა რამე შეიძეს
დღეს მთელი ქვეყანა იმას გაგონიდათუი აღარ ამბობს
სწორეთ ასე მომხდა რა ჩქვნი თქვლითა ვნახეთთა უ-
წინ მართლად დამნაშავესაც გალთას დააყარებდნენ, იმ
ხმის ვინ გაგონებდა იმის ნათესავთა, მგრამ ესაა ეს-
და შენ შვილებდ დაშარავს მარჯვიც გაგონებენ.

ზაად რავიცი თქვნი ჭეშმართ, შე ამ დროსი არა
შესმის რა. მშულები განარდეთ, განათავსო მამინ იქნებით
ბედნიერი ია მგანა ქსწავლობენ; არა მტოვ განთლებ, ამით
სხანს რამეში უნდა მგვერონ ჩქვნი მამული გვი-
ყვარსთ ეს მამულის შეწყვეტა სიყუარულია? საქართველ-
ში თაყის უამში არა ყოფილა ეს ამბავი.

განტანგ თქვნი ეს ბძნით, ვმარჯული მხარელებაც
რამ აღარ მონდეთ? თუ ერთთ თავს იტლებენ, რაც ე-
გრძობაში გვიხახავს, რატომ ის ცნობავა არა გვაქვს,

ახა ჩუქნ სიმიდიდით სად დაჟედარებით იმით, ეგრეთ
იულები შიბაძვა რას გამოგვადგება. დაიღუპნით, უწ-
ინ ჩუქნ რამ ურველდელ რაშკაში ან დაუდიდით, სან
დაც წივილისა და კივილის შერთი ანა გვესმისრა, მით-
ამ რა გვიჭირდა?..

საად. ვალებიც იმიტომ განშირდა, უწინ რცო თუმანი
ვალე რამ ჩუქნ-განსა ჭმარებოდა საყვედურით ჩაუქ-
ვაგებდით; ესა იღებენ ვალებს და თუ ვალებ ან ანდ-
ბენ გაშოქაჭით შამა შაშუელი თოფიანრადი და ატირავ-
ბენ... მეტე ვილა დაისნის:— ევარება. გასრით? უ-
წინ ჩუქნ-განს თუელი რამ გასჭირებოდა, შაშინვე ნათ-
ესავი ანუ მეგობარი, სიამოვნებით კელს გავვიმარათაშდა:
ერთი პატროსანი სიტყუა, პალატაში დამტკიცებულს
ბარათს გარდაემატებოდა; რამეღიც ესა იმ დამტკიც-
ებულის დავს ათი წელიწადი უგან სდევან, უწინგი თავ-
ის უვლხედვე მიუტანდით პატრონს დიდის მადლობით
და სარგებლით თავის თუელს.

ვასტანგ. ათასი რამ შევიღელს რაშანის დასადუშავი
და მე ვფიქრობ უშირობაც იმისთუხ თუ განშირდა? იმდ-
ელს ერთს ჩემს მეგობართან ვიყავ შევხედე რათაში იმ-
ის შუღი საბან წანურული უძრავათა დევს კვითსე რა
ეშიხეებსა შეთქი? მიხასუნა რა ვიცი შე პენტიისთუხ გა-
გვზავნე მისატანათ და ვფიქრობ უთუოთ ის თუელი წა-
უგია და ტუფილათ იმანებს გამაცრავთ მეტე დაუ-
ძასა: შუღო რდონდ ნუ დაიდრჩობი და თუ წატიგია
შენი ჭირის სანაგლო იყოს: რამ დაინჩჩო შაშინ უფ-
რო ბეჭი ან დამავლდუბათ ჩუქნ გარეთ გამოვედით

და ისიც მამანკე წამომდგარიყო.

ზაალ. რამდენი ოჯახი დაიდება ქალაქის თამაშობ-
ით. დიდი უბედურებაა!

ვახტანგ ამ ღვაწლს თავი დაგანებოთ, რაკქნ მამა-
რამ მუნს აჩუქებს საქმობსედ თანახმა არა ხდება ჩემი
სოფლიო.

ზაალ. რატომ? იმასედ უკეთესი ვილა არის, როგო-
რც მესხ ოჯახს შეუფერება სწორეთ მე იმისთასა გავლ-
ბორს ვე და უარიცა თქუა?

ვახტანგ ყოველს ფერში მემორჩილება ჩემი ქალი,
შაკრამ როდესაც ამ ს განსედ ღვაწლი დაუწეე ისეთის
სიტუებთ დამარჯვია და ისეთის ხანით გამომისცა
ცოლ ქმობის შეუღლებით ბედნიერება და უბედურება.
რამ სიტუე გამწვევტინა და ძალა ველარ დაჟატანე.

ზაალ. თქუენს ნებაა, მაგრამ არა მგონია უკეთესი
იშოვნოთ.

ვახტანგ ერთი ეს მითხარ, შენი ახროთ ლევან როგო-
რც რამ უნდა იყოს, თუცა მე ამთენი ხანია გარეგნათ
ვიტნობ მაგრამ რა ვიცი შინაური ხანიათობისა, ესეც
უნდა გითხრა, რამ სოფიოს როგორღაც ვატეობ ის
მოსწონს.

ზაალ. რადგან შაკრამ, მამ ცხადია უფარს და უარც
იმისთჯს უთქვამს, ამ დროს მისედგით უმწულთ ვატი ვა-
რგია, მაგრამ თქუენს ოჯახში გამოდება თუ არა ესე
არვიცი. მეტათა ფრანტობს. და რომელსაც მე გირჩე-
ვით ის კარგათ ვიცი თქუენს შინ გახდელი ხანიათის
ვატი არის.

გამოსვლა II.

ივინიკუ და სტეფანე იერშაღი.

(შემოდის სერთუგ ჩატრული, უელხედ მანჟეტები აუ-
ჭრავს, ჯოხი უჭინრავს კელშა; ილღიაში კარბადინი აქვს,
თავსედ ძველი მღალა შლავკა ჭხურავს; რა შემოვა ქუ-
დს მოუხდის ვახტანგსა და საადს თავს დაოვრავს)

ვახტანგ. (ოცნებით შეჭყურებს სტეფანეს)

ეს ვინ არის?

სტეფანე იერშაღი. მე გახლავართ — სტეფანე. კელაწ
მიცანიო?

(ვახტანგ და საად დატყუვრდებიან სტეფანეს და ერთათ
იტყვიან:) სწორეთ, ის არის ხა . . . ხა . . . ხა . . .

სტეფანე იერშაღი. (ვითომ წყინათ)

რა არის, რას შეიურებთ, ვინ გებოხეთ? გაიცანეთ,
გაიცანეთ.

ვახტანგ. ჩემს რჩევას გაუჭრია: რა გასაოცრათა ჭშკა
ენი, რეგორ არ მიაშოს.

სტეფანე იერშაღი. მართლა მოგწონთ ჩემი ტანისა-
შოსი? უნდა იცოდეთ რომ მთელი ქუჩუნა არის და მე.

საად. (ღიმილით) განა თქვენს უჩხივეთ სერთუგის
ჩატრე? უცნოთ უხდება სწორე მოგახსენო.

სტეფანე (ვახტანგს დაუახლოვდება თან კელათ ანიშნა-
ებს კარბადინს და ეუბნება:)

ჯანოზ აქიმი ჭხწერს, აა, აა, წარჩანებულს კარბად-
ინში: «რადესაც დიდი კატის სახელში შეხვიდე, პირველ-
ად მავას მიესალმეთ» (მაჯასედ ჭკოდებს კელს) რამეთუ

მეჭვით სტსოელებს ყოველი მამაკეჭდაეი კაცილ. (საზოგან
დოეობისაგენ) რა ვსთქვ და! ეს გოგონა რას არ იტყვის!..

გამოსულა 12.

იგინივე, სოფიო და სიღონია.

(ფერშალს ჯერ დატყუარდებიან და როდესაც იცნობენ)
ხა . . . ხა . . . ხა!. დოკტურს სტეფანეს განლაყართ!..

სტეფანე ფერშალი ძალიანეი იამათ და ჩემი დანახვა!
სოფიო. თქვენმა მხემ უწყალათ მოართულა ჩვენნი
სტეფანე.

სიღონია. კარგი მოართვა კი არის ძველ ძულის ჩატმა!
ვასტანგ. ჩვენნი ზილისხანს მოართვაა, ახა წადი დაენა
ახვე როგორ მოეწონები.

სტეფანე ფერშალი. რათ მინდა თქვენნი ზილისხანა...
ეუფრი დამიგდეთ იმაზედ რა ლექსი დამიწერია. (იშუერის
და თან კელებსა შლის)

ხსოვნა მისი შეშუტყალა სამუღველ,
რადგანც იყო მუსხანათად საგუღველ,
სოფუარული აღნთებული გამჭრალად,
არის გულსა მინელებულად ნავლად;
მარტოდ შეოფსა ფიჭრები თუ შავანებს,
განვიფანტავ. ჳიდრემდის შე შალანებს,
ოკეანებდ მრისხანების დრიალით,
გულს განვიშობ და განგატებ შე ამით....

(ერთობა აქ შეოფნი იტინიან) ხა! . . . ხა! . . . ხა! . . .

კარგათა სოქვ, ბარაქალა.

სტეფანე ფერშალი. მამ რა გეჭონათ? — შე კარ რატა

ვარ! გეუბნებით შეთქი.

სოფიო. ოღონდაც და ხარ, ახა ამისთანა ლექსს ვინ დასწერს.

ვანტანგ (დაცინებით.) თავის დაწერილი არ არის თქუტნმა მზეში! სხვს ნათქვამი დაუსწავლია.

გამოსვლა 15.

ივინიკე და ლაზუა (შემოვა, თავს დაუგრამს და სტეფანეს მახსენებს)

ლაზუა. აქიმაშს გაუმაჩჯოს, ექამდის თქუტნს გეძებდით, ღმერთმა გიშველეს აქ დამხვდი.

(სტეფანეს მითომ არ გაუგონია, ზურგს შემოაქცევს და ხასოგადობას) აი, თუ, პატრივი არ მომკმატა? ვინც კი მიუტრებს ჯერ მოწიწებით თავს დამიკრამს, მე რე მხიარულად შემომცინის და მეუბნება, აქიმაშს გაუმაჩჯოს» აქამდის სედაც არავინ მიუტრებდა

ლაზუა. აქიმაშო თქუტნს მოგახსენებთ, ძმა ძალიან ავითა მყავს და შენი ჭირიშე წამობძანდი.

სტეფანე ფერშალი. არა, მე ესლა დაბალ ხალხში აღარ დაკვივარ, ვინც გინდა წაიყვანე. დასწევვლა ღმერთმა ერთი დიდი კაცი აღარავინ განდა ავით, რომ მივეწუე.

ვანტანგ. წადი ავითმყოფი არ არის, რადსა ნახობ, დიდკატებს რას გვემართლებია.

სტეფანე ფერშალი. ბატონო ასეა ნათქვამი, თუ ერთი არ მოკუტდა, მეორემ ვერ გაინარჩოს.

სიდონია, (ჩაილაპარაკებს მხრებივით.) ჭაა თუ მარს თალი სთქვ!

ლაზუა. ბატონო თქვენნი ჭირიმე თქვენს უბძანეთ წა-
მომეყეს. ძალიან შეწუხებული განჯამთ ჩემი ძმის თქვენს
ნმა მსემამ.

ვასტანგ (წყენით) მართლა ამბობ? რათ არის ავითა?
გარკათ მოუარეთ, უბრალო არა დააღვიწინოთინა ფერშა-
ლიც წაიყვანე უარს რეგორ იტყვს.

სტეფანე ფერშალი- არა! ბატონო, თქვენსმა მსემამ
შე ვერ წავალ, ამ ტანისამოსით მჭკარტლიან სანჯშა
რეგორ შევიდი. სულ გამიფუჭდება, ცოტა ფულავი არ
დამხარჯვა.

ვასტანგ. რას რეცამ, ჩვენნი ვატევისცემა ტანისა-
მოსმა დაგიკარგა?

სოფიო. მაღლია შენი სულისაჯვს: გაჭეე, უწამლე,
ერთ სეროუგს მე გიყიდი.

ვასტანგ. შენ განსაყველას მე მოგცემ, ჩქარა წადი
და რიგინათ უწამლე.

ლაზუა აი ფულს ესლავ მოგცემ, წამობძანდი (იღებს
ჭიბიდან და აძლევს.)

სტეფანე ფერშალი. (გაიღიმიღებს, ასე რომ შეამც-
ნიონ ღიმილი, დიდ გულათ გაივლის და გამოაულის გუ-
ლის ქუკით)

არა, მე ფულს არ ვიღებ! (თან გულს უჭნ იშვეკრს.)

ლაზუა. (გულში ფულს ჩაუდებს) ბატონის ვატევის-
ცემისათვის დახედე სხეულს.

სტეფანე ფერშალი. (ჩუმ-ჩუმათ ვიბეში ფულს ჩაიდებს.)

წაალ. განა ვანავოზ აქიმი შავრე სწეკრს? ვერ ფუ-
ლი გამომარტოვიო? ,

სტეფანე იყრძაღი. ეს შეურაცხებაა, მაგრამ კნაისას
საიჩს წა უყო!

ღაზუა. კარგია ექიმბაშო, შენი ჭკობიშე, ნულაწა ტრიალებ.

სტეფანე იყრძაღი. ასე გგონია, შენ ვინც უბრალო
იყრძაღები გინახაშს, შე იმათი ამხანაგი ვიყო?

ღაზუა. ეგ ვის ეგონება. განა არ ვინც შენი ღიწსება.

სტეფანე იყრძაღი. ჩემის ექიმობის მოკალეობას უნდა
დაუმოწინადდე, თორემ გამოგვევობდი? (მიუბრუნდება)
ბატონებო, აბა იქნენ ესა თავი როგორ დაგა-
ნებოთ?

ზაალ. ჩუწნთან ბოდიში სჭირდა არ აჩის ოღონდ
წადი.

(სტეფანე იყრძაღი გავა და ღაზუა თან გაქცევა.)

ვასტანგ. სასატიღოა მაგის საქმე, შენ ნუ მოშიგედე-
ბი! . სოფიო, უბანე ჩაი შექარიც გაატანონ.

(სოფიო გავა.)

ზაალ. როდესაც ჩემი ყმები ავით გახლებიან, მაშინვე
მე შეშატოებინებენ, მავალ და რაც საჭიროება ზოითხოვს
მივატანინებ, მანამ უკეთობას არ დავატეობ თავს ვერ
დავანებებ სოფიე.

ვასტანგ. რა მაგ სიტყვს ზასუნია და წოდანდელს ღა-
ზააკუს შესრულება უნდა მივსტეო, წავიდეთ ჩემს ოთახში
გადეე რა გაიმბოთ. (ვასტანგ და ზაალ გაუყვნ.)

სოფიონია. ოხ! ძღვივს ერთი თავისუფლათ არ ამოვი-
სუნთქე! . აბა, ვნახო, კარებთან სომ არავინ აჩის.

(გაივლის კარებისაკენ და ისევ მობრუნდება.)

საკრწელია ვაჭის ცხოვრება! როდესაც რომ ვაჭს

სუგდა აწევს, მარტოებს როგორღაც შემსუბუქებას აძლევს. რატომ ისინი გავიდნენ აი, თითქმის რაღაც მომენტით მხრებიდგანა. რა ჰქვია ეს ჩემს გულს? რათა მომდის ასე ხშირად ახსნა? რა აჩის მიზეზი ჩემს სანდოდავის თავის მიწხარებისა? ოჰ! გამოთქმა სძინოდა, წვეული იყო ის დღე. როდესაც მე ამ სახლში შემოვიდგი ფეხსა! მართლაც, მე მაშინ ვიყავ გლახაკი, დავრდობილი და ყოველს გერძობთა უნუგეშო; მართლაც, დევნიულის მოსაზრებლად გარდავარ დავტანტალებდი, მაგრამ მე მაშინ ვიყავ უგრძობიანი ცუდი ემაწვლი. იმ გარდავარ სიარულში, შემხუდა ეს სახლი; როდესაც კეთილის ღმერთით მამილო შუღვიან სოფიოს დედას, ესეი ან ვინცა სახლადღულოთ, თუ მოწინასწართ და მათხნა: «გლახაკ! მობი, დანებე თავი მათხივრობას, და მე შეგისახამ, ავგზდი შუღვიითა, სოფიოს სადღეგრძელათ, შემდგომ გავანთხუებოხმე რამ იმის სიტყუები გავიგონე, ისე მამიზადეს რომ იმე წაშის გადავტდე ჩემი საგლახაკო ზარკი და შემოვქეე განსვენებულს, მაგრამ ჩემდა საუბედუროდ არ გვიდა არა წელაწადი რომ ცრუ სოფელმა მომაკლო იმის მიუარელობას, თუმცა ვანტანგიც შუღში არ მარჩევს ქალთან, აღმზარდა და სოფიოს ხომ განუსახლვრელად უყვარვარ როგორც დედა და, აჰ მხოლოთ მოსამსახურებს ვევაკრები, მაგრამ ამათ რას დავსდევდი! რატომ შეეხებოდა კაცის ცხოვრებას. აქამდის ყოველით გერძობ ბედნიერად ესახმდი ჩემს თავს, მაგრამ ესეი ასე შემიტვალა გული, და უფრო ბედნიერად დავსახვდა ჩემს თავს, რომ ისევე იმ სიღ

ღასაკეში ყოფილიყო ჩემი ცხოვრება... ესლა რა უნდა ვქნა? შუკრა უნდა ვიძიო ჩემს შოჭინასულებსედე? სოფიოს სუჟერს ლევან და შეირთავს კიდეც, მაგრამ ეს სასიკეთ-დინო გულისც რამ იმის ემხნება? ოჲ, ღმერთო! რის-თვის დაიწყო ჩემს გულში კეთილი და კეთილის მყოფი? ეს ამასთვის განა, რამ ბუნება კაცისა რადგან პირველადვე ამოკებს დაუმორჩილა, და იმის შემდეგ ყოველნი პირნი ერთის ძალითა ვჭკვნესით? თუ კაცო მამის დარჩენილიყო უბრალოებაში, რასაკრეველია ბოლოც მითვე გათავდებოდა, — ესლა სიუჟერულს უნდა შევსწრო ყოველივე, სიუჟერული მეტობს და ემორჩილება ამოკებასა. მაშ დღეიდგან ყოველის გნათ უნდა ვეცადო რამ მოკვანდინო ლევანსა და სოფიოში სიმძულვარე; ერთას სიატყუთ განვაშორო რეგორმე ერთმანეთსა...

გამოსულა 14.

ივინივე და გიორგი. (შეშოკა და სიღონას თავს დაუკრავს).

გიორგი. მარტოკა ლაპარაკობდით?

სიღონა. დიას, შე გახლდით.

გიორგი. რა იყო რას უნდა მივაჩემოთ რამ მარტო ადმიანი ელაპარაკებოდეს თავის თავსა ანუ ჩრდილსა.

სიღონა. უნდა მივაჩემოთ, იმის უბედურებას, ამის უპატრონობას, და ამასაც რამ, თავისთვის მაინც ოტყუს თავის დარღს თუკი არავინა ჭყავს ქუჩისასედე გულის მისხნდობი.

გიორგი. (წყენით) მაშ მე თქუშნ ადრათ მისახით,

და ანტ ჩემს ცოლსა, ეს მაინტ მიბძანეთ, რათ დამიძ-
მობილეთ? ეს ანტ იყო თქვენნი თხოვნა რამ დასავით
შეგულებოდა, საყდარში შიღუდელმა ერთს საათს ძლივს
გაათავა ჩვენსა დამობის ღოტებების კითხვა, და თუკი
მე ძმათ და გულის შისანდობლათ შეგულები, მაშ სულ
ტყვილი ყოფიდა, მაშინდელი თქვენნი ფიცი და სურვი-
ლი დამობისა

სიღონია. მე თქვენსულ რამ ანტ ვანობ, მე სხუასა
ვისჩივი.

გიორგი. ძითამ ნათესავი რამ ანტ ვარ იმასულ ეკ
რს გგონია, ამ დროშიკი ანტ იტით რამ ესდა შეგობრუ-
ლს სიყვარულს უფრო აფასებენ მანაშლის ნათესაობისას.

სიღონ. ა. დმერთმა ნუ მამაკლს თქვენნი სიტყვსა-
ლუ, მე თქვენსგან ველი დახმარებას ამ ჩემს გაჭირებაში.

გიორგი. უნდა მეკითხა იმ დღესა და დრო ანტ შე-
ვხუდა, ესენი ხომ ანტ ვაწუხებენ? რამ თქვენნი სათქ-
მელი სულ ეკ ანტ.

სიღონია. მეც ხომ სხუასავით ვერ ვიყვარებ და, ვინტ
შინაური ანტ იტის ისკი ვერ იფიქრებს.

გიორგი. საკვირველი კეთილსასიათობისათვისა სჩანან
და რასულ ვაწუხებენ, მე ეს ანტ მესმის.

სიღონია. რასა მკითხა და ანტ რათ ვინდათ რამ
ჩემს სუდაში მონაწილეობა მიიღოთ,

გიორგი. ხურას დამიძლამ შენ გარდას. ვარწმუნებ,
თქვენს ყოველსავე მწუხარებას დაჰსასამ ჩემს მხვედრათა.

სიღონია. ეჭ. ძმაო, ვაჭი რამ იყოს სხუს მონებას
ქვეშ, რათ ექნება იმას სასიამოვნოთ.

გიორგი. წაგი ვრთნი ამბობენ: ამდროში შეგოც
აბა აღარ არის, მართლა ნუ გეგონება!... დავიშტ-
ვიტებ; რომ ესღა უფრო სსჭა კეთილშობილურის გრ-
ძნობის შექონე საჯსნი ვართ... აი თითონ ჩემს ცოლს
რამდენჯერ მოჭკანებინარ სიბრალუღით.

სიღონა. ჩინებული გულისა ბრძანდება თქმნი ცო-
ლი, მე ძალიან მადლობელი ვარ იმასი.

გიორგი. რადგან მე არას შეუბნები, დავიდე ის ყვე-
ლას გათქმევენებს, მე ამ ეამ. თ ბევრი ღამარაკის დროც არა
მაქმს, შემდეგისთვის დარჩეს, მშვიდობით, კასტანგთან
საქმე მაქმს. გართა ბძანდება?

გიორგი. (თავს დაუკრამს გაშლსაღმებისას გაუა.)

სიღონა. (მარტო) ეს ერთი ძალიან ვარგი ნუგეშა
მყავს და ჩემს ფიქრებშიაღ ვიტვი დაშენმარება იშათ ჩემათა.

გამოსვლა 15.

(იტივე და სოფიო)

სოფიო. ჩემთან რატომ არ შემონკეღ, მარტო რას აგ-
ეოებ?

სიღონა. მე ასე შეგონა მამასთანა ბრძანდებოღით.

სოფიო. მათომ ცოცას ხანს ძიღს ვაბარებღი, მაგ-
რამ ფიქრმა ნება არ მომცა.

სიღონა. რა გაქმს საფიქრებელი? ვინ არი. ქმსყა-
ნაზეღ შენისთანა ბედნიერი?

სოფიო. განა არ იტი სიგანი ჩემის ფიქრისა, შენ-
თან განვიყოღ სოღმე მწუნარებას, და დაუფარავათ გა-
მოკოქმამ ჩემს ამბავს; შენი ერთი ნუგეშანის მოცემას,

ყოველსევე მწუხარებას განაჩარებებს ჩემს გულში.

სიღონია დაწმუნებული ხარ სოფიო, რომ ამ ქუჩაში უნაში, შენ ხარ, ჩემი ნუგეში და შენის მწუხარებისა, გინა სხნარულსა ვარ თანა ზიარნი, სიტყვით ნათადის გამოთქმა ანტკი შემოდინ.

სოფიო. ვიტყვი სიღონიასთან რომ შენი გული უტყდალებული არის ჩემს სიუჩარულსა და ერთგულებასკად.

სიღონია. ერთს დღეს არ შემოდინა უშენოთ გაძღება ღმერთთ არის გულთა მხილავი.

სოფიო. გუფიტები სიღონია, რომ თუ შეღირსება ჩემის თაქრის შესრულება, შენც ჭარგის ქმრით გაგაბედნიერებ.

სიღონია. ჩემის მხრავ მე ვამჯობინებ შენ საქმით იმას, რომელსედაც ღაზარაგი ჭქონდა შენთან მამა თქუტსნს, გიორგიმ შემომიფიტა, რომ შენ იმას გაგიუბით უუჩარხარ თურმე.

სოფიო. ნუ გაშინსენებ, თუ ღმერთთ გრწამს! სხვისაგან ჩემს სიუვარულსა, ჩემი გული მხოლოდ ერთს ემონება და იმისთვის მიეტყვა ყოველს განწირულებას! . .

სიღონია. რადგან შენი ერთგული ვარ და ჩემს რჩევას უურად ღებას მიატყვე სოფიო, კიდევაც გაგაფრთხილებ, მაგ სავანსედ თუალებმა არ მოგატყუონ.

სოფიო. რომ ამოცხენ თუაღი მცდურნი არისო, მაგარამ, მე დაწმუნებ თუაღი გულის ამხანაგია და თვალს გულათა ქუტს მხედველობა! . . გული რომ არ ეუბნებოდეს, თუაღები არც ერთს სავანს არ მიმარტუტს, სწოლოთ თუაღი ჭარგისა სანოელა გაშინსა.

სიღონის. მაგ თქვენს სიტყვასედა, მე თანახმა არავარ.
განა არ შეიძლება, თუელი გულის მიხედვით და გული
თუელის მიხედვით შესტდნენ? შემდეგ გასწორება ძნელია!..

სოფიო. რა! შოვა განა ის ნეტარებითი დრო, რა
დესტ რანი მოყვარული შეუღლებული ვიქნებით? განა
ერთხელ შეშინიშნავს იმის თულებში ტრემლება, რა
დესტ არ ვაქტვედი ურადლებას, და ესტ არა შგონია
თუ დღეს ის ტრახალიდა იქნებოდა, რამ დაკვრძალულ-
ვიყავ ძველებურის ჩქტულებით.

სიღონის. კატების გულგრილობას, მაგრე რგორ
შინდობინარ? დღეს გაქებენ, ყოვლის ტრკრებით გემს-
ხქტრძლებინ, სსსიკუდინედ თავს გასწორენ და შგორენ
დღესგი გამაგებენ ყოვლის ტრდის შნის დედას დაგშენ
ყოველს ბორტუბას შგორენ, არ დაგზოგენ მასა
კლავათა.

სოფიო. (მორადებით) რა, რა კეთილი ქალა ეს სი-
ღონის! ნეტა რა ხათი იყო, რამ ეს ღუთისნიერი სუ-
ლი შემოიყვანა დედაჩემმა?.. უფრო და უფრო შემავსა
რა თავი, და რამ შეოლოდა ამასედა მომატებულათ
გული დაწოდა?

სიღონის (თანჯარაში გაიხედავს). უი! ლევან მოდის!

სოფიო. (შინაძრულებით) მარტლან? ძლივს არ გაშბე-
დავს.

სიღონის. (მორადებით) ნეტავი თუელით შინტ ადარ
შინქტნა, რამ სიუვარული არ გამიტხოვლდეს. . რა! რა
ძნელია კატს უყვარდეს ვინმე და იმისთვისგი ვერ შემტ-
ნევიხებინოს, სიუვარული, ისგი სსშას უნდა ეადერებო

დეს. ისიც თქვითნ. (მიუბრუნდება სოფიოს;) შეგი
იქით ოთახში გიხსლები: იქნება საგუთრათა გსურთ ღა-
ჰარაკა.

სოფიო. რას ანობ, ქალო! შენთან დაფარულა რა
გვაქვს? შენახარ ჩემი გულის კარები.

გ. მისვლა 16.

ივინივე და ლევან. (შემოდის თავის დაგვირით)

ლევან. რამდენი თვე არის, რამდენა წელიწადი და რა-
მდენი საუკუნე რაღ ალარმანსებისა?

სოფიო. შენ რა გისი ბრალა?

ლევან. ღაბუამ არ მოგახსენათ ჩემი აქ ყოფნა?

სოფიო. როგორ არა, სხვაც ბევრი დაუმაცა, მაგ-
რამ დღმა დრომ გაიარა მას აქეთა.

ლევან მიტყუება მომეცა თორემ აქამდის რა დამა-
ყენებდა, ნუთუ არა ჭკობისობდე, როგორ სულის სიშ-
შადეს მამლევს შენი ერთი თვლით დანახვა? თუ მართ-
ლად დამარწმუნებ საყვარულსედ და ახლამ ჩემს ეჭვებს,
მაშინ რამდენი შემომხედამს მტრულად და ამასაც გეტ-
ყვ შე ვიცი ზოგი ერთნი რომელნიც უკანასკნელს ცხლ-
ვრებას გასწირვეს შენის ალერსიანის შესვლისათვის, მას
გრამ შე უნდა ვამხარტავო შენით ქუჩუნაში... ბედმა
შე უნდა მომანიჭოს, შენი მშუტნიერი თავი...

სიღონია. (გაიფლის, შუკით უყურებს და მოჩივებით
ღაზარაკობს:) როგორ არ მიყვარდე ამისთანა მშუტნი-
ერი ქმნილება და როგორ არ უნდა მოვიხარო ვოჰელი
ღონისძიება ამათს განმოკებასედ.

სიფიო. რასაკუთრად დაკმაფლავ მშობლებს, მაგრამ
თუ არ გითხარ როგორ გაცავებინო და, მოხარულიცა
ვარ ლევან, რომ ამისთანა თავისუფალ დროს შემხველ,
დაუფარავად გეტყვ ყოველსავე, მამახემ ვაწეინი და
ამით აღჩეულს საქმროსედ უარი უთხარ. შენგან გუ-
ლის გამოტყლა ხომ აღარ შეიძლება, სწორეთ ვითხარ?
ხემსედ ეჭვ ნულარსედ გექნება, მეყვარები სიკუდილმ-
დის და მიყვარხარ გეფიცები.

ლევან. ეს რა მეუბრება!.. განა შენც ეჭვ გექნა? მაშ
მართლა გყვარებივარ და შემოვიდეს მამაშენი მე ესლავ
გამოუტყდავ შენს თხოვნასა. შეშინიან გული აღარა-
ვინ გამოგიტყდალარ.

სიდონია (მოჩივებით) ჭხედავთ ამით სიყვარუ-
ლს?!- უხინო ძალა! შენ მომხმარე!..

სიფიო. მამახემ ჯერ ნურას ეტყვი შენა ჭირიმი,
ყვხათრები.

ლევან. რატომ, ვითომ რადან უნდა მოკერიდოთ?

სიდონიას (მიუბრუნდება.) თქვენს რატომ ბძანდებით
დაფიქრებულნი?

სიდონია. როგორ? მე გარკათ გახლავართ.

სიფიო. რასა ბძანებ, სიხარულით აღარა გაცვებარ,
ხომ იცო როგორ უყვარვარ.

გამოსვლა 17.

ივინივე და ვასტანგ.

ვასტანგ (თავს დაუკრამს და ლევანს კვლხ ჩამოართ-
მევს) ლევანს გაუმარჯოს! როდის მობძანებულხარ?

ლეკან. ეს არის განხედიით
ვასტანგ. ახადი ამბები. რა არის?

ლეკან. რათ მანდა სხეების ანხავი ჯერ ჩემი ამბავატ
არა მითქომსრა.

ვასტანგ. თქუტს? რა მოგხდენიათ განა.

ლეკან. არათურო ისე მოგახსენებ.

ვასტანგ მე შეგონა რამე.

ლეკან. ჩემითჯერე მაინც არას და არ ვიცი თქუტს რას
რეგორლა იქნება მისალები, რომ უნდა გავბედ და
სოფიო გთხოვთ. თუ ღირსი ვაქნები თქუტსას შჯ-
ღობისა.

ვასტანგ. სოფიოს ბედნიერებასად სასამოვნო რ და
მექნება ქუტყანასად, მაგრამ ეკ ჩემის სურვილით არავის
ირთავს

ლეკან. თუე თქუტს ნებას მომცემო მაგასტა ვიხოვ.

ვასტანგ. ჩემის მხრივ თანახმა ვარ, თუეა ეკ ასურებებს.

ლეკან. (სოფიოსთან შივს და გელსა სთხოვს) გთხო-
ვთ თუ ღირსათ მხედამთ გელი მახადით.

სოფიო. (გელს აძლევს.)

ლეკან. (გელზედა ჭკონის)

ვასტანგ. (სიხარულით შეჭყურებს) შჯლო ლეკან! შე
ტოტა ხანი არ მიტოტსლია, მაგრამ განგლიდს წლებში
რომ არ მეტოტსლია არ ვინანებდა და ვხლავი ერთი წა-
მის სიტოტსლე მიმანია ძვრთასად. . რასთვს? იმისთვს,
რომ შევესწრა ჩემი სოფიოს ბედნიერებასა, ანგარიში
არა მაქუტს რამდენი მოტიქულები მომდიოდა, მაგრამ მას
გისი სურვილი არავინ იყო და რადგან შენ აღვირინა,

მე ბევრი მოთმენა აღარ შემიძლიან, მაშინ უღარ მომალა
დინებ ჯუარნიც ესლავ დაიწყო, აი, სამოცს წელში მივიღ-
წუღავარ და მაგას შეგვერებ.

ლეკან. ბატონო! თქვენს მაგას ბძანებთ, მაგრამ მე
უფროსი შეშურება, ხომ იცით დედანიცა ოჯახში არა
ჩემს დასთანა და სამდენჯერ მიმიწერია ხეწნა რომ ჩქა-
რს წამოვიღეს, დაწმუნებით თქვენსგან არა ვიცოდი, და
მეგრამ იმასვი ვაწერდი ხელზე რომ ცოლს ვიერთამ, და
თუ არ მოვა უიმიხეთ ჯუარს დავიწერ, წიგნებს წაგ-
კითხებთ რაგორ ხეწნასა მწერს: «ჩემის ლოცვა გურ-
თხევით უნდა გაბედნიერდე შჯლოგო და ურემით ჯვარნი
არ დაიწეროგო» ესლავ უვანასკნულათ დავიბარებ, მოვა,
კარგია, თუ არა და ჯვარს დავიწერ. სიკრძედილის მეტა
სოფიოსედ გელს ვერა ამაღებინებსრა.

ვახტანგ. ვმადლობ ღმერთსა, ესლავ გული მინც დავა-
ჯერე, და მეცოდინება რომ ჩემი ქალი გათხოვილია,
ამის შემდგომ ყველანი შეიტყობენ, აღარც მოციქულე-
ბი გამიწერილებენ გულსა. ხომ იცა შჯლო ჩემს მეტა
მსრუნველი მაგას, არავინა ჭყავს, მსითვსა რაღა ვსთა
ქნა. რაც რამ საცხოვრებელი მახადია მაგისი არის.

ლეკან. მე მსითვის არ უყურობ; რადგან ჩვენს ერთ-
მანერთი გვიყვარს კმაყოფილნი ვიქნებით.

ვახტანგ. (წამოდგება და ლეკანს მიმსვლად აკოცებს,
ლეკანიც გულსედ ჭკოცნის). დღეის შემდგომ შენა ხარ
ჩემი თქალის ჩინი შჯლი და შენგან უნდა შეღიწხოს
დასაფლავება.

ლეკან ღმერთმა დიდხანს გატოცხლოს, ჩვენსთვის

მთარველათა.

კამოსკლა 18

ივინივე და სტეფანე ფერშალი (შემოდის ამ სახითვე ჩატყული და კარბადინით).

კნიაზო! ასეთი წამალი მივე, რომ ფიტსლავ ფესხედ წამოვაყენე.

(ამით მოჩიდვებით) თქუტსნმა მსემ, სულ გალქილი ჯოგირდი ვახვი!.. არა თქუტსნი ჭირიში, სხვა რა შექონდა? ვასტანგ კარგათ არის? ღმერთმა გიშველოს, მოჭო-
რჩენია.

სტეფანე ფერშალი. კნიაზო ლევან, თქუტსნ რეგორდა ბძანდებით?

ლევან რეგორდა მსედავთ.

სტეფანე ფერშალი. ახა მაჯას გინახო, მანინ უფრო შეგატყუაო. (მაჯას გამოართმევს და უშინჯავს) აჰ, თქუტსნო ბრწყინვალებაჲ! თქუტსნი სისხლი რა აჩქარებით მომდინარეობს.

ლევან. (იღინის) ხა! ხა! ხა! ჩინებული ვქიმი ბძანდები.

სტეფანე ფერშალი. იმედი მაქუს ჩემი გონება არ შე-
ცდეს.

ვასტანგ. რატომ არ მომილოცაში, რომ ლევანმა სო-
ფიო ითხოვა.

სტეფანე ფერშალი ეჰ, რას შეტყუებთ.

ვასტანგ. სოფიოს მსემ გადავსწავიტეო და ქარწი-
ლიც ჩქარა იქნება.

სტეფანე ფერშალი. ყოჩაღ სოფიო! მარგადატივით

ბიჭი ავიწყობდა. (ლევანთან ასეო მივა,) აბა მე რას
მინუქებ, სოფიო ნახევარზედ ჩემი გაზღილია, ერთი წა
ღასა იყო რომ მე ეს სახლი გავიტან, მხრები ჩამოტლ
ილი შეინდა შავისგანა.

ლევან. დაცადე საშენო საჩუქრებს მოგიშნაღებ.
სტეფანე ფერშალი. რასა, ესლავ მითხარ თორემ საქმე
სხვანაირათ იქნება. კარგს ცხენს ვერა.

ლევან. რატომ არა, აბრეშუმის აბით და წამლების
იარაღებით მოგერთმევა.

სტეფანე ფერშალი. სოფიო, აბა შენ რაღას მაძლევ.

სოფიო. ესლავ შენა გმარებებს ჩემთან ფეშქაშები და
შემდგომ ჩემთან შიიღებ

სტეფანე ფერშალი. შაიტა ეგ კრიალსანა მანტ მან
ჩუქე, მეც მომხდება მამჩემის ცხონებაში.

სოფიო. რადგან მოხდენას მარწმუნებ კარგს კრიალ-
სანს მოგართმევა.

სტეფანე ფერშალი. ახლავი გაქებ. (ლევანს მიუბრუნ-
დება) აი იტოდე რომ შენ ამისთანა ქალს ტრავიზონშ-
იაც გერ იშოვი, მერე იათსა და.

სიღონა. სულელურს ღამარავს თავი დანებე.

სტეფანე ფერშალი. რას იღრიჯები, ქეჭურის ხარჯს
შენა გთხოვენ? ავით სომ არა ხარ? ნახე რა წამლები ამ-
ოგირჩიო ჩემი კარახადინიდან!...

სიღონა. ავით თუ გავხდი, სწორეთ შენ გაწამლები-
ნებ შენის თავის მსემა.

გასტანტ შულო ლევან! ჩემი შამულის საქმეზედ ესლავ
ქალღებო მომივიდა, რუსული არის და თუ არ შესწუ-

ხლები აბა წამოხმანდი წამაგითხე.

ლეკან. ბატონი ბძანლებით.

ვანტანგ სოფო! წამოდი ამოიდე.

(სამსივე გავლენ)

სიდონია. ახ სტეფანე! შენს კარბადინში ნეტავი ასეთი რამ ეწერას, რამ ვინც მე მინდა იმას გავიუბით შემეფაროს. . .

სტეფანე ფერმალი. სიყვარულის წამალი? აცა მკვდურ ბნე: ასეთი რამ მიწერია. რა ღმერთთ ვისიტვი იმას ზედ შავურ თავის დღეში ვეღარ მოგშორდება.

(მივა კუთხეში სკამს მიიღვამს დაჯდება და კარბადინსა შლის.)

სიდონია. (ხედავს რამ ფერმალი გულს მოდგინეთ ჩასტყერია, თითონაც დაფაქდება, დაღონებული განულის და გამოივლის.) დიან? ესლა უხდა მოკინმარო ყოველი ღონისძიება, დღესვე უნდა შევიდე იმის ზრუნვაში, რა თაც ღონით იქნება უნდა განესდებოთ ლეკანისა და სოფოს სიყვარული! . . . მამაც ნება მისცა, გადაწვტეს, ჯუჯის წერას მხალად აღადინებენ დედის მოსულას, ლეკან შეუბოჯად ყოველ დღე დაიწყებს აქ სიარულსა და თვალით მაყურებინებენ კრომინურთის აღერს. . . ესლა დიდი ფაქრი მინდა (მივა სკამსედ და ფაქში შევა) დასწევლა ღმერთმა! რატომ ასე ძალი შევიდება? . . . ანგი რა სკვრეულია რამ მეძინებოდე? წყხელ მთელი ღამე ფაქრისაგან არა მძინებია. . . (დამთქნარებს. სკამსედ მიავსენება და ძილი მოუა; ფარდა დაშვება მჭირეს ხანს, უნდა გადაიწვა ფარდა და გამოსჩნდებაან ცოცხალი სუ-

რათები, შუაში სდგას ლევან. ექვში უჭარავს გვირგვინი და სიღონისას აწოდებს, შავრამ გვერდიდან ღახი-ქილი სოფილ აწმევეს ამ დროს გამოელვქება ს. დღონის და წამოდება)

სიღონის ოჭ! დიდებულ ღმერთო! ეს რა სიხმაკი განსე? ჩემის გულის მასიამოვნებელი. . გურთხეულ იყოს განგებაო. საკელი შენი! . ვითომც მღუღელი ჭყარსა გმწრდა შე და ლევანს. ეს ყო გვირგვინი უნდა დაეღვა. ახლავი სწორეთ გაგებდავ უთლოთ გავიმარჯვებ. .

(საზოგადოებისკენ). ჩემი გელთ ნაწერი და სოფილსა ისე ჭკავს ერთმანერთს, რომ გურავინ ვერ გააჩქეს; ბოჭის დაქვრთამ:მ და ხელად დროინ გაგვსავნი, შიგრა წერი. სომ ვერ გაიგებს.

(მივა და დასწერს, რა გაათავებს, კითხულობს)

საყვარულ ლევან! ჩემი თუ სიყვარული გაქვს ჩქნსსა აღარ მოხადე; შე და მამა ჩემს შენგამო დიდი ლაზარავი მოგვიოდა, გგონებ შეგობრების ჩხევით, რომ შელსაც შემდგომს სტნ ბ და მანამ თითონვე არ შემოს გახვეწება არ შოვა შენთან და ბოდიშს არ შიხინდას, შეც აღარ მინდა რომ აქლა გაიარო, ეს თხონა აუფი-ლებელი ვაღია და იმედითა მაქვს აღასრულებ.

შენი სოფილ »

ახლა ლევანის შავივრათაც სოფილსთან წიგნს გაავკეთებ, ასეთის სხმხატვროსკით გადავიღებ, ჭერ ერთმანერთს დაჯამოვებ და შემდგომ ასეთს რასმე ვიფიქრებ, რომ კიდევ გათავდეს საქმე .

სტეფანე ფეშალი. (უცებ გუთხიღვან წამაიძახებს)
სიდონია! აქვე ბძანდები? თავი გამასქდა ამდენის ძუბ-
ნით და აი, რა სწერია, საგურველი წამალი თუ აქ იშო-
ება სადმე!.

სიდონია. (შორიდებით.) თუაღი შენც დავიდე და
შენს წამალსაც! კამ, თუ სულ გამოგონა რასაც ვლ-
აჩაქობდი!.

სტეფანე ფეშალი. შენ რაც უნდა სიკეთე გიყო,
ვერ დანახავ მძლავრო, წავიდე სვე იმათონა, შე უფ-
რო გიყო ვიუკ თვალები დავითხარე. (გავა.)

სიდონია ხომ არა გაიგო რა ამ პირ ბოშა კაცმა, აბა
ერთი წვიდე არა წამოხრეშორდა. (აჩქარებით გავა)

ფარდა დაშვება.

მოქმედება 2.

თეატრი წარმოადგენს ბაღს; პირდაპირ წყალი ჩა-
მოუდის, სადამო ყაში არის.

გამოსვლა 1.

(გასტანგ, წააღ და ლაზუა, პირველი ორნი ხის ქვეშ
სხედან და ლაზუა ბიჭი თავს ადგა.)

გასტანგ. მშვენიერი ბუნებაა შენუ მომიყუდები, მიხე-
დე ამ შეფუთქნილს ხეებსა.

წააღ. ღმერთმა ნუ მოგაკლავ: ყოველით გვრძო შე-
გული ცხოვრება გაქვს, ერთი ვაჟი დაუკლია ღმერთს

შენთვის და ისიც სომ სოფიომ მოგიპოვა.

გახტანგ. სად არის, მე ამოუნმა დღეს და სვალმა სომ დაბურბული ვიყავ და უფრო დამაბერა და სასოწარკვეთთაილებში შემიყვანა, რა დღესაც მაგათ ვაღას მოვიპოვებ და ჯერ დაწერილსა ვნახავ. მაშინ სიკუდილისათვის ნუღარ შემადრძლებ.

ზაალ სასოწარკვეთაილება, სასო წარკვეთილება! .. კაცი როგორც სუსტი ქმნილება ეძლევა ხოლმე უბრალო საგნსეოდ გწინდებებს, ივიწყებს ყოველსავე ამ ქმნიანსეოდ და მიეცემა რაღაც უსჯულოებითა სავსე ფიქრებსა, მაგრამ კაცი ის არის, ვინც არა ვითარსა გულის ქეფნას ატყეობს. არის მომთმენი ყოველს მიუხედავად და განსდევნის ბოროტს.

გახტანგ. თვალწინ გი აღარ უნდა წარმოიდგინოს რომ, ამ დროებით არღიღას და უძღურს სოფელში ყოველივე ამათ: სიმდიდრე და სიღატაკე, მეფე და მოხარული, არნივე ერთათ და ერთის განაზით შეეცემიან ბუნების სიჭიმუნვარო წესს, აი ალექსანდრე მაკედონელმა, მოუღეს ქმნიანსეოდ გამოჩენილმა ჭმირთაგმირმა, — სიამაღლის დროს, მოთელი თაქასი ჯარის შეგრობინა, ჩაიჭრა სამეფო ტანასამოსი, წამოისხა პორობი, დაიდგა გურგანი ფრანკილამ გარდასედა თუალთ უწდომს დაშვარს და ქსთქტა: «ამალება ამარებათა, ხოლო ყოველი ამათთ მივაღას» ჩუჭნივი არ უნდა მივხედოთ დროს ბრუნვას?

ზაალ. დეათის ქმნილება მიუწითომეღია კაცისაგან, მაგრამ ჩუჭნ ვართ განა მადრიენი?

გახტანგ. რა არის თუ ერთის მხრით მოწყალება მი-

უნებებია კაცისათვის შეორკეს ცხით სულ დაუცვარიყვების რამდის გამო ის სავსება აღარ ასსოვს კაცისა.

ზაად. ეკ ამასთვის, რომ სინაბუ დანერგილა ყოველს აღმანში, ერთი თნონა აურგელდება, შეორკე უდიდესი მონება და შეორკე რომ მიტყვა მსამესაც მონდომებს. კრას დრას ვერ დასცხრება კაცი.

ლანუა (რომელიც აქნობაშდის ჩუმათ იდგა) თქუტნი ჭინიშეთ, ბატონებო! ერთი მეც შინდა მოგახსენოთ რამე.

ვანტანტ. სთქვ! რას ანბო?

ლანუა. თუკი ამ ქუტუნასა ყოველ თარი თქუტნი იტით, ნუტა ესკი აღარ იტით: კაცი რომ გვდებს, იმისი სული სდ შიდას? ან იქაც ბატონ შიდას არას?

ვანტანტ. ის არ გერჩივნა ისე ჩუმათა შდვარიყვ. აბა ეკ რა სავითსავი არის.

ლანუა. რატომ? თქუტნიშა მზემ ძალთან გუნდა ამას შეტყობა მთელი ხალხი დუდელს სულ ამას ჭკითსკენ ხელმე და სწორეს არას გვეუბნება «ასე სწერიაო, მრავალ არიან სვანენი სხლსა შამას ჩემის საო» და შე რა კაციგო ამისი.

გამოსულა 2.

ივინივე და გიორგი.

გიორგი. (შორიდანვე) ბატონებო! ძუტლი ბუღბუღები კარგს ადგილს დაბანებულხართ! ძლივს გინოვს ნეთ. (ამათ შოასლოვდება, თავს დაუკრამს და კვლს ჩამოაჩთშევს.)

ვასტანგ. რა უფოთ! რადგან ძველი ხალხნი ვართ, ძველის ანბების მოგონებით ვსიამოვნებთ ამ მიყრუებულს ადგილს, და ახლა თქვენთან მოგვემართება მნიასრულება. ვმწვლო კაცო, აი, სკამზედ დაბმანი (სკამს უთავაზებს.)

გიორგი. (დაჟღება და მიიხედ მოხილვას ბაღისკენ) ბატონო! ახლანდელს დროსეუ რამ მოგიყენებთ, ახა უწინ სად იყო ამისთანა მშენებელის ჰქონდეს გავითუბული ბაღი, ბესეტებით და ყვავილებით შემკული.

ზაალ. მაშ გეტყობა არა გტოდნის ჩვენ ძველი ცხოვრებას.. ლევან შეუეს ასეთი ბაღი ქქონის გავითუბული რამ ქვეყანასეუ რაც ყვავილებას და რასაცაიქაური ბუნება შეიწყინებდა, ყოველსავე იმ ბაღში ნასამდა კაცი.

გიორგი. ბაღი ვსთქვამთ ქქონდა, ეს მშენებელი შებილი სადღა იყო? მუხლები დამტყრული ქქონისათ ბევრის მოკვებით.

ვასტანგ. შთაგით სხდომაც ვასტანგ მეფემ შემოიტანა საქართველოში, თორემ მანამდის სელსეუდ მსხდაწან, რომელსაც ბერძულის სიტყვით უწოდებთ, სკამად.

გიორგი. ნეტა რას მიბძნებთ, სახლობის წყევანს რამ ქდომოდით სადმე, უნდა ჩაესხათ ურემში და ესთის დღის სავალი სამს დღეს ძლიავს გავტარებინათ, მაგრამ ახლა მშენებლის ეგობაყით სამდღის სავალს ერთს დღეს გაიბბენს და იქნება ინებოს ღმერთმა რვინის გზუბიტი ჩქარა გავკავთონ.

ზაალ. გარწმუნებ, უწინ ურემში სხდომა სრულებით

არ იყო, რომელი თავადის შჯლი ჩასხვდა სხელობას უ-
 რშიში?— ცხენები ჭეუნდათ ვიშუტნიადის რახტით და ცხე-
 ნის მომართულებით ამხედრდებოდნენ, იმათ არც გადა-
 ბრუნებისა უშინოდათ და არც ეკიზაჟის დამტვრევასა,
 ჟწინ ეტლს რომ ეძახოდნენ ის ასევე ეკიზაჟი არ იყო?
 და თუ რენის გზას გაგვიგვიოებენ არც ის გაგვიგვირს-
 ღება, საბურქიეთის განათლებას ეკროპაა ჟეკაც გერ მო-
 სწევია.

(ამ დროს შორით მოისმის სურნის ხმა).

გიორგი. ოჰ! რა მკუმუნგაკეს ხმაზედ უგებენ.

გამოსვლა 5.

ივინოვე და სტეფანე ფერშალი

(სტეფანე ფერშალი ჩამოდის გორიდამ კარბადინით
 და სურნის ხმას აუთლებს ამ სიმღერას...)

აქ ეს სწევია ხალხი ატყუვე.

თუნდ ნუ მოარჩენ ფული აგროვე,

რამთენიც მოგვდეს მიწა ამლივე,

შენგი ქელესში ბლომათ დალივე,

(სურნა ჩანუძება) სტეფანე ფერშალი ამ ბაღს მო-

ახლოვდება, მიხედვს და ბაღში ვახტანგს დაინახა

გს, სიმღერას თავს დანებებს, ამათვენ გამოსწევს

და თან მოლაპარაკობს:)

რა შენაღვლება! კალა წამსვლია თუ ნიშადური? ჩემი

შულები ხომ არ არიან?.. დღეს ერთს ადგილს მიმიყვანეს,

გილაც ტივისავით გაბერილი, მოქალაქე იყო, მითხრეს

მუცელს იტვიტებო, ლეკვებისაგან შინახაშის, ავით-შეოს
 ფს გულისეუ ეუწს დაადებენ ხოლმე, მეც ისე: ხან ყურა
 დაჯდე, ხან გულისეუ კილა წაუსვი, მაგრამ მე იმისი გე-
 რა გავიგურა .. ეშმაკმა იცის და ჭაჭმა მუცელში რაქს!
 გარედან იყოს კიდე ჭკ! — საბნელეთში მე რა გავიგო?
 ხან შარა დავალებინე ისე ჩაგნედე, მაგრამ რას დავინა-
 საშილი? ავდექ და შინაშინი შევჭამე! ცხადათ ვიცი ამ
 ორს დედაში მოკვდება! — მოკვდება და დამარხვენ, ქელ-
 ესშიაფ დავითრეობი: რა შენაფდება ერთი მოქალაქე და
 გლეხს ქალაქს, იქნება ბუკრშიც მოისვენოს იმისაგან:
 ასე ამბობენ, თუნგს ექვს შაურაისს დგინოს, შანეთათ
 ჭეიდლო ..

(ამდროს მოახლოვდება ვახტანგს)

ვახტანგ. რას ბოღამ იუქშალო?

სტეფანე იუქშალი (ამათ თავს უგრავს; ვახტანგს)
 არა იუქს! ერთი ავით მეოფეი დღეს ფესხედ წამოვყენე!

ფააფ. ბაჩაქაფა იუქშალი! ვი ამბობდენ არა იცის რაო.

სტეფანე იუქშალი. ამ ორდღეში სრულებით მოარჩება..
 (მოარიდებიან) რადგან მოკვდება მოარჩება მამ რა მოუ!..

გიორგი. თუ მაგკე არჩენ, ერთხელ მე რაგორ არ
 შემატეე, რათა ვარ ასე გამხდარი?

სტეფანე იუქშალი, მაგას რა დილა შეტეობა უნდა.
 აი, ხე, რომ ასეებს, იტოდე იმას ჭია შეუფლება და ის
 არის იმას განშობის მასეხი; თქვენსც ათასი ფაქრე
 და მწუხარება ჭიასავით გულისეუ ჩაგვდომათ და ჭეფე-
 რქლებით. ახა მე რატომ არა ვსჭლურქლები? ამიტომ
 რომ მწუხარება არფეი ვიცი რა იუქრია!

გიორგი. დარწმუნებული ვარ შენ მომართულის იფიქრით არ შეწუხდები.

სტეფანე ფერშალი. როგორც შე დავარდობ ისე მოიქეცე, მაშინ ნახე შენს გასუქებას.

გიორგი. აბა, მასწავლე, როგორ?

სტეფანე ფერშალი. ღანწვეტიან თამაშობას თავი დაანებე, რომ ჯობე იბერტყება, სიდიდით კარავ ტანს ჭვამისა, რა ყუათს მოგტყმის, დჯნის მაგივრათ წელის სმასა, შერმე სომ ბუღვარზე უნდა ქიქლო და რაღა ჯანი შეგჩეხება? ახლა დამის ოთხ საათამდის უძილეობასა და თუ ამეებს ჩამოეხსნები ნახე მერე შენი გასუქება.

ზაალ ეს დარბილება ძალიან კარგი, მაგრამ კარაქეცა რაღა არის?

სტეფანე ფერშალი. ბატონო ვახტანგ! აის იმ დღეს იქნებნისა რომ ვისჯამე.

ვახტანგ. არ ვიცი რომელს ანბობ.

სტეფანე ფერშალი. აის, თუთრ, თუთრი...

ვახტანგ. ჭო! მაკარონი?

სტეფანე ფერშალი. აბა ისა აი.

ვახტანგ. სულ რომ შენ, ჩუბნ სიდიდ კახშამყედა ხარ, იქნება გვიამოს ერთხელ შენც დავგვაბიტიყე.

სტეფანე ფერშალი. ახ! სუტავი შეწვით ოორემ, ჩემი თავი მოგვიტყდეთ თუ ზაკარი არ მივიყვანო და მთელი ძროხა არ მიუტანო, უნდადეს ყანე გააკეთოს, უნდადეს ბლამანჯე და უნდადეს მარწყა, თუნდა ის ერთი ძროხა სულ მოახმაროს არას ვინაღვლი.

(უბრთბ იტინიან.)

ცაღ. რას ამბობ ფერშაღო, რატ შენ სსჭმელები
ჩაშისთვალე გავონილა ძროხის ხორცისა.

სტუფანე ფერშაღი. მამ რისა უნდა? ქათმებისა თუ
ხატებისა?

გიორგი. უიღეს და ბლაშანყეს, წებოთი და შაქრით
აკეთებენ, რას ამბობ.

სტუფანე ფერშაღი. ეს რა შესმის თქუტნი ჭირიმეთ!
ხომ დინამილებით, წებო, მოდუღებულა, ნაწლებს ერთს
მანუტის არ დაჭკამის, მეტე იტყვან ექიმმა ვერა გვიშ-
ველარა. აბა მე რადან უშველი? თუ არ მატუუბთ გას
გონილა.

გიორგი. მაგას თავი დანებე, ერთი ეს შითხარ, კბ
შენდალი რაშელს ხახოდში შიილე!

სტუფანე ფერშაღი. ესა? (კელს იღებს მენდაღსედ)
დაღისტნის რში, რჭ. კნიაზო რა ანუბი მოხდა მა-
შინ, სწორეთ სსჭა ხაღს გარდა რთხანი ღენურაღი
შოკლეს.

გიორგი. სსჭარტუტლარში რთხანი ღენურაღი ძღიუს
იულ და ხარემ ასე თქუ რამ მარტო შენდა გადარჩე-
ნიღხარ ქუტყანაში და ჩუტნი ხაიდანლა ვართ.

სტუფანე ფერშაღი. მამ ტუუაღს ვანბობ, ასე არ
იულ? შ.თამ გგონიანთ მუჭათთ შაქტეს ნამოყნითუ?

გიორგი. იმ დღეს ერთს ადგილს დაშატუეუღი
გარდღი. სწორეთ ამ გვარი გვეხნა დინაწყო ერთმა უმის-
გავსო შაიარმა, იმის თუში ერთი ბურტულას წონა
ჭყუა არ მოაშოკება, არც სწავლა, არც უდლოობა, ის
ტარულს აშუატებს დაჭუურებს და იბღანძება, აღარა

ვის რათ ავლებს, საგუჩქელის პატროს ამჯერად, იმის
კატობრიობასვი აღარ უყურებენ, ფუტურთ სესა რამა
ჭკავს.

ზაალ. აქამდის შიანდათ ჩინი დიდათ, თორემ
ქსლს, კატობრიობას უყურებენ და არა იმის ზი-
ზილ შიშილავებსა.

სტეფანე ფერშადი. ფულებს უყურებენ, ფულს.
ამასვი აღარ ამბობთ.

გიორგი. იქ იყენ კიდევ შიწვეულნი ნახანაკი და
დიანბევი, იმათ ღაპარაკსედევი ბეჭი ვიციანთ, დი-
ანბევი თავის თავს უჩვენებდა საზოგადოებას დიდათ
მცოდნეთ და სულ დაბადებასედ ღაპარაკობდა, შიჭყუა
ათნი მცნებანი, შიწველი სთქუა. შეორე, მესამე, მეოთ-
ხე, მესთე, ასე რომ სულ ბოლოში ჩამოთვალა და
შემდეგმ გადავიდა არა მთელ ქრთში უბრალოსა ზე-
დას ამ დროს ნახანაკში წყრომით შეჭყდა: რას რე-
ტამ შენ უმირავსოვო, კარგათ გიტნობ რად შუღი ხარ
და როგორც იტყვიო დიდადუ შე შენ აქაურს კამხატ-
კაში გავზავნიო, ერთს მიუბრუნდი და ვჭკითხუ: კამხა-
ტა რამელი არის და სადა გზავნიან მეთქი? შიშინო
შიშასუხა. . . იქ გიდედ უჩვენია! . ასეთი ხაღხია, რომ
სულ დაჭყლეფოს საცოდავებს ვაჟ იმათი ბრალიო იმ
დიდ მცოდნეს, ბოლოსვი ავით ჩაუწყდა ხმა.

კანტანუ დიანბევის ანბავივი ნუღარ გამატონებთ! რად
ისანი ქრთამებითა გვეყლეფენ, სეტკვი საქმეს დაბოლო-
ებთ შინდ შინდენ.

ზაალ. შე თითონ დიანბევი არ დამტანჯა მამულე.

ბის დავასკედა? ბატონო, ჩემი სავუთრება გინდავმ წამა
როდ. შატურა, აი დღეს დავაბოლოვებ საქმეს. ახ სვანა,
ამ დღეს სვანობაშია, შემატყობინა რომ ქრთაში უნდა,
შეც აქვს განკარგებული და მივედი დურგალთან, ერთი
დიდი თაფი შაქარი მივატანე, შევეხვეწე დურგატს რომ
სწორეთ იმ შაქრის მუზეისი სე გაეთავა ჩემთვის, მა
რთლათ რჩ სათადოდ მიმიმზადა სწორეთ იმტოლი
გათლილი სე. ის შაქარი ამოვიღე და სე, ქაღალდში
შევაკრევირე. საღამო უამრავ დიანბოგს გაუგზავნე, მუ
რთუ დღესვე დავკარგებინე და საქმე შესრულებული და
შახვედრა, მადლობა უთხარ და წამოველ. როდესაც იმ
შაქრის გატეხა მოუნდომებინათ სერიო ისა ყოფილიყო,
მახარა: თურმე ახ რა ჩინებული შაქრია ძნელათა ტყ
დებოა » როდესაც ეხარა სეთ და სულ ტყველი ეყარა ში
რადანა, ეხლა სადაც შეხვდება თავს აღარ მივრამს.

გამოსვლა 4 .

ისინივე და ანდრია ბიჭი.

ანდრია. ბატონო! შინ სტუმრები გახლენ და თქვენნი
ნახვა უნდათ.

ვახტანგ. ვინ არიან?

ანდრია. მე ვერ ვიტყვებ.

ვახტანგ. ბატონებო წამოხმანდით, წავიდეო.

(სუუველანი გაკლენ ფერშაღის შეტი.)

გამოსვლა 3.

იტივე და სიღონას.

სიღონას. (შიხეღმთასკუდავს და ფერშაღს დინახავს)
ბნელი არ არის რომ, ვინც ადამიანს ყველსკელ მომატე-
ბუღათ ეჭვსკებოდეს, სდაც გიაროს, ას წინ დასვდეს.
რას უზახარ აქა, რატომ შენც იმათ არ გაჭყოღინარ?

სტეფანე ფერშაღი. მე შენ რას გიშღი მე კარგო
აღაშინო თუ გინდა შენც მოღა აქ დავუქი ვიღაშარაკოთ.

სიღონას არ ამხანაგურათი შეღაშარაკები და ვიღი ვის
უფადრებ თავსა, რომ გუნუმრებათ იმატომ?

სტეფანე ფერშაღი. მე ჭე, ნეტო რექნა! მე ვინა
გკონავარ? შენსკედ ნკლეები კაცი შეღაკარ? სოფიოღი,
არა თავიღობს რეშთან დავარაკსა და შენ გნ, ხარ? ა
ქსლაც უნდა წავიღე და უამბო რატაც ღუგან იმა-
სე შეღაშარაკა.

სიღონას. (შეკრთომით). შენ, გან, დღეს ღუგნთან
აუაგი?

სტეფანე ფერშაღი. შენ რა დავა გეჭეს.

სიღონას. თუ დეკრთი გწამს სწორეთ მითხარ.

სტეფანე ფერშაღი. მე დღესკი არა ვეოფიღვარ, შა-
კრამ სუღ იქა ვარ სოღმი.

სიღონას (მორიღუბით). მე სხჭა შეკონარში! ფერ-
შაღა! შენ მაგ მათქმასმთქმას თავი დანებე; ახა რა
შენი საქმეა, რაც იქ ვიღაშარაკნათ, აქ სოფიოს მოუ-
ზიღა. . . იქნება გკონარს, სოფიოს მაგით ძალანნი თავი
შეუვარო? კოღევაც ატიღლებს შახარათა. . .

სტეფანე ფერშალი. ხმის ამოდებას შენ შიშლი? რა ტომ ნუკას ვიტყვი? სოფიოტ განა ყველას შენსაგონა ღანძღავს, შენ რომ გამწარტაუნდი კარგი არის? (საზო-გადკებისაკენ) იმათ რათ უყვართ ასე, ამისათვის რაზედ გიუღებინ? შე ვინ დამაჯერებს, თორემ თუნდ დავიფი-ტავ ამას ვიდგა შურს. . .

სიღონია. ვახტანგმა თუ შეგიტყო ქალთან აშუბის მოზიდვა, შვაშავლობასა ხელიდამ გაგებლებინებს.

სტეფანე ფერშალი. ვინღა ეტყუს ვახტანგს თუ არ შენა? (ჯავრობით გავა)

გამოსვლა. 6.

იგივე და სოფიო.

სოფიო (შემოდის ჭმუნვარეს სახით; წიგნი უჭირავს კელში) სიღონია, აქა ხარ? რამდენი გუძეუ და გერ გი-შოგნე, მე რე მათხრეს შენი წამოსვლა და მეტ აქეთ გა-მოკუსწივე. . . აჭა წაიკითხე ლეკანისაგან რა წიგნი მომი-ვიდა. . . წყეული იყოს, ის რამდენსაც გუღი შინდობის კატსა! იმათი ბურხუბა სავსე ყოფილა ბოროტებით. . . ნეტა ვინ დასწევდა ჩემი ქმწყანად გამოტყმის ვაჩს-გქლავი! თუ არავინ და, რათ უსაჩუქრა ჩემი სიტოტხლე ყოგულ ვამ ვაებას და გუღის დამაბნელებულს რხვრას. . . რს! რა მნელად მოსათმენი სიტოტხლე განუშლია ქმწ-ყანას ჩემ წინ, სადაც ყოველნი ბრწყინვალე დღენი უნდა შეიტყვალონ ჩემთვის შავათ და ბნელათ! . . ამას ამბობენ კატები:» დამყარებული ხასიათი და ერთგულება ჩემწმი უფრო მომეტებულს არის, ვიდრე ქალებშიაო. . . არა სჩანს

რაც რომ ქრუბთ კატის ბედნიერება, სულ იქ შეჩვენა
 მშვენიერება:
 როდი ვხედვდი მათში შოთაგას, ან კატის შვეფელსა
 ანუ ბრძანებას:
 მხოლოდ ბუღბუღნი მშვენიერის ხმით სულ ქადაგებ-
 დნენ ხალხის მშვიდობას.
 მამინ სიმამრში გულთ გამოკისტივი: აჭ სხდ ყოფილას
 ქვეყნიერება, *
 და სიხარულით იქ დამავიწყდა სულ ჩემი რანჯვა და
 მწუხარება,
 რაც რომ მე მსურდა შვე ქვეყანაში, რომ ყოფილიყო
 ჩემებურათა;
 სწორეთ სიმამრმა გულის წადილი მე, დამისხს ჩინებ-
 ულათა.
 მეჩემ თვალები რომ გაგახილუ დიდათ მუწყინა მე ცალ-
 ვიძება;
 ახლათ შეჩვენა შავი ქვეყანა, აღარა სჩანდა მშობა, თან-
 ხმობა.
 არც სიყვარული, არც ერთგულება; მხოლოდ შეფობდა
 სულ ძალადობა.
 შუანასკრელათ ამოვიოხრე დაკვარ მათხანსი მე ჩემს მეჩანსა;
 ბევრი ცრემლები მე გადმოვყვარე და გაკუშვრე ფიქრით
 ჩემს გმასა.

1862 წ .

თ. ვანო ბარბათოვო.

ეოველივე მოთხოვნებზე შრომათა.

წილის ქვეშ.

მარტე არ იყო დიდის ხნის დასასტუმრული იმ ქუჩუნაში, მაგრამ საღსმა შეიუწარა კეთილ მოქმედებრსათვის და მზრუნველობისათვის სასოგადო სარგებლობასე, და იყო პატივცემული უველასიგან. თუმცა გამოუწინდა შემუწნე და მოწინააღმდეგე რობინო, მაგრამ კი ხირხიეს კენჭით იქაურ სასამართლოში მწევრად, რა მწამს გაისხნა აღვილო. რობინო ცდილობდა ეჩუწნებინა მარტე საღსისთვის, ცუდ და მავნებულ კაცად; და რომ ამ მხრით ვერა დააკლო რა, მეორეს მხრივ დაუწყო დევნა და არწმუნებდა უველას, რომ მარტეს ქარხანა დასცემდა ვითამ ამით საფეიქრო ქარხანებსა. თვთ საქმით კი სჩანდა, რომ რადგან რობინო იყო ვაჭარი და ჭვიდდა უოველ გვარ საქონელსა, სხუათა შორის სამოსლებსა და სს. ამიტომაც მარტეში სედაგდა

თავის მტერსა და მოცილებსა; ამიტომ რომ მარტო მრავალში მასცემდა სარალსა და შეუმცირებდა დიდ მოკვებას საქანელში და მასთანვე დაუმცრობდა მნიშვნელებასა და ჰატივის ცემასა სასოვადოებაში. პირველში მართლად რომ რობინომ ქუჭბუღანობით შეადინა და აუსია მარლეს მრავალნი, მაგრამ რა ნახეს მარლეს ჰატიოსნება, უანგარობა, სიუსვე და კეთილ მოქმედება, მაშინ ის ვუელამ შეიუვარა; რობინო უკუდგა და ჭყარვდა თავის ბოროტობასა და სიმურესა, რომ სალსს ამ ცუდ კაცობისათვის არ შესძულებოდა.

ასლად ამუნებულს ქარხანაში, რომელიც შემკობილი იყო მჭუთანიერის მაშინებითა, მუშაობდნენ ოცდაათამდინ მამაკაცი დედაკაცი და ემაწვილებო ქარხანასთან ვე სამღებროცა. ამის გამო მარლეს ჭკავდნენ მრავალნი მიმსვლელები, რომელთაც არ გაისტუმრებდა უიმისოთ, რომ არა ჩაეკანებინა რა იმათთვის რაც კი იმათ სარგებლობას შეესებოდა. ხადილ წინად ყოველთვის თავისუფალ დროს მარლეს ქარხანის კერძობა შეაკრობებოდა იმასთან და ეს უკანასკნელი ამცნებდა. ასწავლიდა და უხსნიდა იმ საქმესა, რომელსაც მუშაობდნენ, სან უანბობდა

სადაც რა ენასა შესანიშნავი თავისს მოგზაურობაში სსტა-და-სსტა ქუჭუნებში. უფრო სწორით გამოიკვლეუდა შინაურ ცხოვრებასა, საქმესა და საჭიროებასა თუთაეულის მოჯამატირისასა და ამლეუდა გონიერს და სასარგებლო რჩევისა, და იქამდინ შეიუქარეს ეს ჰატიოსანი კაცი, რომ კურადღეობით, თავისუფალ დროს, ეველანთ, თუთქმის მდიდრებიცა და თუთან მარკისი დე ბარტანიაკიცა, მაგერ უბრალო მიიქმა მოთქმისა და ჭოროკანობისა, რომელიც ადრე ჩუჭუნებათ ქქონდათ, ესლა გარემოესვეოდნენ მარლეს, ჩირდილოში ასის წლის სის ქუჭმა, რომელიც იღვა შეიდანსე, ეკკლესიის წინ, საუბრისათუხ სასარგებლო საგნებზე, რომლებსაც ისი მმარტავდა ენაწულანობით და საფუძვლიანად.

ჩუჭუნ ვნახეთ, რომ მარლეს და რენო, შემდეგ დიდისნის საუბრისა, გამოესალმნენ ჟორესა და წავიდნენ შინ. მეორეს დღეს (ეს დღე იყო კურა) მარლეს და რენო ეკკლესიიდან რომ გამოვიდნენ, სადაც მოისპინეს წირვა, შესუდნენ ერთმანეთსა, ჩუჭუნებრივ სალხი მამოესჯა მარლესა. უცებ გამოჩნდა ბარაბანის კვრით სასამართლოს მსახური.

ამან კარგასანს დაუგრა ბარბანნი, რომ მიეზიდა
 სალსი, და მეტყე სმა მალსს წიკითსა შემდეგი
 ბმანება იქურის მმართველისა: ღიდისანია რსც აქ
 გახნდა ბორტტმქმედება; ღარბებო ატობენ თა-
 ვიანთ ფუცებსა ტუეში ადგილსუდ ნაყარის შექითა,
 რომელსც იმათ არ ეკუთნის, და მასთანვე არათუ
 ჭვიღიან კიდევცა, ჭკაუენ სეებს შტოებსაცა და ამ
 სასით ხსდენენ ტუესა. რადგან ამ გვარი ქცევა
 ხუნებს სასოგადლობითს საკუთრებისა და სნეობასა,
 ამიტომ ებმანება ღარბ მცსოვრებთა, რომ არამც-
 და-არამც აღარ დაჭკაუონ სეების შტოები და გა-
 შიიტანონ ტუიღამ იმდენი მსოლოთ ადგილსუ და-
 ცემული შემა, რაუდენიც თუთან მოუნდესთ თავისს
 სასმართ. ვინც ამას იქით ამ ბმანების წინააღ-
 მდეგობას მოიხმარებს, ისი დაისჯება დანაშაულ-
 ღბის მიხედვით.»

ამ ბმანებამ ჩამოაგდო სალსში მოძრობა; და-
 ეწიუნენ ტუნდ-ტუნდათ და უფულა თავისს აზრს ამ-
 ბობდა ამ საგანსე; სასოგადოთკი თანახმა იუენ-
 ენ, რომ მიეზიდა ამ ბმანებისა იუო სურვილო მა-
 რკისისა, დაიცუეს საკუთარი ტუე.

ღაბალი სალსი, რომელსაც ამ ბმანების მალ-

ით უნდა მიეღო ახალი წეს-დებულება, მტკიცეთ
 მისდევს მჭეტლ წეს-დებულებასა და არ მიიღებს
 ახალ წეს-დებულებასა, რე გონა სასარგებლო იყოს
 მისთვის, მანამ მთავრობა ძალას არ მოინძარებს.
 ეს წარმოსდგება იქიდან, რომ დაბალი ხალხი
 ფიქრობს და დარწმუნებულიც არის. ვითამ ვეკლა
 მდიდარი და იმაზე მომატებული ხარისხის კაცი
 ცდილობს უმტროს, და ვინც უნდა მისცეს მას
 კეთილი და სასარგებლო რჩევა, ანუ გადაწვეტი-
 ლება, ისი, იმისს თქულებში მდიდარია, და მამა-
 სადამე მტერიც არის, და ანკი როგორ გაუამტ-
 უნებთ, დიდესაც არმოც და ათი წლის განმავლო-
 ბაში დაბალ ხალხს ჩააგონებდნენ, რომ იმაზე უ-
 მაღლესის სასოგადოების კაცად იმისთვის კარგს არა
 დროს არ მოინდომებსო. ამიტომაც, გონა მმართველს
 მოსხენებულ ბძანებით მიეცა კიდევაც უუღ-
 ება, რომ გადაეკაუთ იმისი საკუთარი ტყე, მაი-
 ნც კიდევ გლესკაცობა ამას სსუა ფრიც დაინახა-
 ვდა და დრტუნვას და საჩივარს არ დაიძლიდა,
 მართალია, რომ ერთი წოდების კაცი მეორე წო-
 დების კაციისაგან ძლიერ მოწსა დგას, მაგრამ მა-
 ინც კიდევ ეს კარჩევა ვერ გაამართლებს საკმაოდ

ამ გუარ გონების მოძარბულობას, რომელიც არის ძლიერ მავნებელი. ინგლისში, -- სადაც ღარიბი უფრო ღარიბია, და მდიდარი უფრო მდიდარია, ვინამ ფრანციაში დემოკრატი გრძნობდა არისტოკრატსა, და როდესაც გაკეთებული მუქამული უანგარეთ იკისრებს რომელიმე თანამდებობასა, მაგალითად მსაჯულისასა, მაშინ გულს კაცსა ფიქრშიაც არ მოუა, რომ ისი უმტრობს საწუალ საღსსა, და ემსახურება საკუთარის სარგებლობისათვის და არა სასოცადო სარგებლობისათვის. აქედამ წარმოსდგება, რომ ინგლისის არისტოკრატსა აქვს სრული იმედო თავისის საკუთარის ძაღისა დევრა რა დააუოვნებს მოქმედებაში სასოცადო სარგებლობისათვის, რომლისათვის კულიცინედ იღვაწის ისი, დაბალი საღსი კი კულიცინებულთა, ამიტომაც მთავრობას აქვს ღონისძიება დაიწყოს უოველთვის წესი, თუმიცა სძინათ მოხდება სოღმე, რომ დაბალი საღსი ითმენს საშინელს სიღარიბესა.

როდესაც დაბალი საღსმა მოხსენებულთ ბანების გამო შექმნა ღრტუნვა, რომინთმ გველობით გაიცინა.

-მე კი ამ საქმეს არ მოვასდენდი, -- უნდა რომ --

ინომ ჰადენიმე კაცებს. რომელნიც გასს ესვივნენ
 მარლესა,--და რომ მარკოსს ეკითხა რჩევა,--ღაუმი-
 ატა რომინომ და მასედა რენოს--მაძინ იძინი
 თრი თანა შემწეები (რობინო და რენო), არა, არა
 მგონია, თანახმა შექმნილიუქნენ მე მაინც ერთის
 იმათვანის იმედო მაქქს.

-ორივესი იმედი ექონდესთ,--უზახუსა რენომ.

-ვითამ რათა ფიქრობთ ეგრე, უფალთ თანა-
 შემწენო? ჰკითხა მარლემ.

-ამიტომ, რომ ხაწულმა კაცმაც უნდა როგო-
 რმე იცხოვროს,--უზახუსა რომინომ.

-ამიტომაც კიდევ, რომ ბოროტად არ უნდა
 მოისმარონ უფლება საკუთრებაზე,--ღაუმი-ტა რენომ.

-სრულიად თანახმა ვარ, თქუა მარლემ და იმ-
 ედი მაქქს თქუწნც თანახმა გახდეთ მასე, რომ
 ეველას აქქს უფლება იცხოვროს, და არავის არა
 აქქს უფლება დაუძალთ სსქას ცხოვრება. მგონია
 მივსვდი თქუწნ აზრსა?

-სწორეთა--უზახუსა რენომ.

-რას ნიძნავს ქონება უფლებებისა ცხოვრებაზე?
 ნიძნავს მას, რომ ეველა კაცო მოვალეა იმუძიოს.

-უეჭველია.

-თუ მოვალე ვარ ვიმუშაო, მაშ ჩემის ოფ-
ლით შეძინებული ნივთი ჩემი საკუთრება იქნება
თუ არა?

-რას საკვრეელია თქუენი საკუთრება იქნება,
თქუა რობინომ.

-აქედამ სჩანს, რომ ვინც არ იმუშაებს, ისი
ჭკარგავს უფლებას ისარგებლოს მით, რომელიც
წარმოადგება მოვალეობის აღსრულებისაგან, ესე
იგი, ჭკარგავს საკუთრებისა, რომელიც არ მოსცა
მას შრომაში; მაშასადამე ისი ცუდად იქნება და
სწავრავს მას, ვინც აღასრულა თავისი მოვალე-
ობა, როდესაც მოითხოვს ამისს საკუთრებასა.

-მუქუნიერა ვასუსია.

-ნიძნავს ერთი მსოფლიო სიღარიბე არ აძლე-
ვს კაცსა უფლებასა არ იმუშაოს და წაართოს
სსუას მისი საკუთრება.

-სრულად მართალი გასლავს, თქუა რობინომ.

-როდესაც მცონარე კაცსა აძლევენ საქმესა და
ის კი გადისჯრის შორსა, რასაკვრელია ამით ჭკა-
რგავს უფლებასა ცხოვრებაზე, და მსოფლიო სსუა-
საც დაუძლის თავისს უსარგებლო ეოფნიით.

-მართალია, მართალია.

-ეველას აქუს უფლებს, როგორც ნებაეს მოი-
სმაროს ნივთი, რომელიც თუთან გააკეთა, ჰური,
რომელიც თუთან მოიუქანა, მიწა, რომელიც თუ-
თან შეიბუძავა....

შესასებ მიწისა მაქუს სათქმელი, --სიტყვა გა-
აწვევტინა რენომ მარლეს. მიწა მოეცა გაცს მუქ-
ობით; მაგრამ სოციერებმა გაიყვეს და დაუბტვიც-
დათ უფლებს, რადგან სარკებლობა სასოგადობისა
ამას მოითხოვდა; აბა ვინ მოსწყდა, დასთესდა
და მომკიდა, თუ მულობელი მიწისა დარწმუნებუ-
ლი იქნებოდა, რომ მოსავალსა სსტა წაიღებდა.
მაშასადამე მიჩემება მიწისა მოუხსოვნია სასოგა-
დობითის სარკებლობასა; მე კი ვიტყვ, რომ ეს
უსამართლოა; ამიტომ რომ მიწის მულობელი არა
ფერს არ მომტებს სასოგადობითის შემოსავალ-
სა, და თუთან მაიჩემებს, --რასაკვრველია ამითი
სჩავრავს სსტასა, --მიწის შემოსავალსა, რომელსაც
შეადგენს ნაწილსა ხალხის სამდიდრისას. ესევე
უნდა ითქვას იმასედაცა, ვინც ამუშავებს უფლსა.

--იი სამდვილი მართალი; --შეჭვრა ყორყმა.

-მე კი ვიტყვთ; --თქვა მარლემ, რომ რენო ჭს-
ჯის უსამართლოთ, თუშცა ეც აზრი მიუღია ყან-

ბაბტისტ სეისა.

-მე ნამდვილად შემძლიან დაფაქტურა ჩემი აზრი გამოჩინებულ ეკონომონის სიტუაციით.

-მიხსანრითა უ. რენო; როდესაც სასოგადოება ის არის იწუებს შედგენასა და მიწა ჯერ არავის ეკუთვნის, მაშინ მიწას აქვს რადიე ფასი?

-მე ვიცი, თქვენ გინდა თქვათ, რომ მიწას არა აქვს ფასი, მაინც შრომა არ მისცემს.

-დიად, ამიტომ რომ მიწა უნატრონო არა რათა ღირს. რომ დაეღვას მიწის ფასი, ვეღვა ხორჩეუს იმისს ნაწილსა, ამოიღებს მეძესა, უბრალო ხეებსა, გადასწლმს სის ფესვებსა და ცუდ ბაღასს და შეიძუშავებს. მაშინ მხოლოდ მიწა შეიქმნება ნაყოფის მომცემი და დააკმაყოფილებს იმისს შრომასა, ვინც ამ სასით ოფლი დაღვარა. მართალი არ ხრის?

-მართალია,

-ნიმნავს, რომ შრომამ შეუდგინა მიწის ფასი?

-თანახმა ვარ.

-მამასადამე, ვინც მიწა მითუხსა, მუქით სომ არ შერჩენია?

-თუ მაკ მსრით გავმინჯავთ, რასაკურველია

მუქთათ არ შეჩინია.

-ამის გარდა, რადგან თუთან თქვენვე წელან დამეთანხმებით, რომ მოვალეობა შრომისა დაუძღვრებს კაცს უფლებასა დაისაკუთროს შრომის ნაწარმოებები, მაშ სჩანს რომ მიწის მფლობელი სარგებლობს ნამდვილის უფლებითა.

-უკანასკნელი აზრი ბუნებითი შედგომილებაა ზიზველისა.

-კანონმა, დამატებაცა რა მიჩემება მიწისა, მოასდინა მით, როგორც იტუვის სეი, საქმე სახარგებლო და მასთანავე ძლიერ სამართლიანი. როგორ ფიქრობთ ამაზედ, ჟორჟე?

-თქვენ რაღას იტუვთ ღალაზე, რომელსაც იღებს მიწის ჰატრონი? ჰკითხა ჟორჟემა.

-ღალა სრულად კანონიერია; ამიტომ რომ მფლობელმა შეისუიდა მიწა შრომითა, რომელმაც უნდა მისცეს შემოსავალი; აქედამ სჩანს, რომ მფლობელი არავის არა ჭსნავრავს აუ სარგებლობს მიწის შემოსავლითა.

-კარგი; კანონიერია რაღა გვარია, რომ, მოითხოვოს შემოსავალი? განა მსიც მუშაობს? თქვა ჟორჟემა.

-მაგასედაც მოვოჯანაჩაქებთ, უზახუსა შარლემ.
 თქვენ სომ თანახმა სართ, რომ კახეტალი არის
 შეკრებილი შრომა?

-თანახმა ვარ.

-თქვენც ორი აბასი ღირს იმავე ფასათ, რა-
 გორც ღირს ერთი სამუშაო დღე მუშასა, ესე იგი
 თქვენც ~~ფული~~ იმოდენად ფასობს, რამოდენად ფა-
 სობს მუშის ერთი დღის შრომა, თანახმა სართ
 ამაზედაცა?

-მაგასედაც თანახმა ვარ.

-რასან ვგრჯა, მამ დათანხმდებით შემდეგსედაც:
 ვსთქვათ, მე შმართებს თქვენც ერთი სამუშაო დღე
 და მუშაობის მაგიერ მოგეცით ორი აბასი; ეს
 სულ ერთია თუნდ ჩემადეკი გამამიგსაუნია მუშა,
 თუნდ თუთან მე მოვსულვარ და გამითოსნია თქ-
 ვენც სოდაბუნი; თქვენც ორში ერთ-ერთი უნდა
 ხარხოთ: მიიღოთ ან მუშა ან ფული, რომელაც
 შეგძინათ ერთმა სამუშაო დღემ.

-სრულიად შართალია, თქვა რობინომ.

-ვთქვათ კიდევ, რომ თქვენც მოგინდათ 50
 დღე მოხასხნავათ, დასათესათ, გასათიბათ, მოსამ-
 კალად და გასალეწად და რადგან არა გქონდათ

ფული არცა გეხდეთ მუშა, ამიტომ მე გასესხეთ
 ორ თუმან ნასევარო, რომლის სამკვალობით მუშა
 მოისმარეთ და ხელი წაგეშართთ; წლის დასას-
 რულსლა თქვენმა მამულმა; რომელიც ღირს, ვსთ-
 ჟათ, სუთას თუმნათ მოცვათ ოცდასუთი თუმანი
 შემოსავალი ესე იგი ერთი მაური სარკებელი
 თქვენს კაპიტალსე; ნუ თუ თქვენ მოვალენი არ
 იქნებით, ეოვლის სიმართლით, დამიბრუნოთ ჩემი
 ოცდა სქთი მანეთი და მასთანავე ოცდა სუთი
 მაურიც სარკებელი, ამიტომ რომ თქვენმა კაპი-
 ტალმა და ჩემმა კაპიტალმა მოხსდინეს შრომა
 ერთ გვარის ფასისა?

-თქვენ როგორ გვეუბნებოდით, რომ ძარღე
 სანდო კაცო არ არისო? დაბლა უთხრო კაკეთე-
 ბულმა გლესმა კაცმა ჰეტრე ლებლონდომ რობინოს.

-ჩვენ მაგასე მოვილაპარაკებთ მეორე შემოს-
 ვევასა, წახურჩულა რობინომ ლებლონდსა.

-რადგან შრომა არის მოსმარება მოქმედებისა,
 რომელიც მონიჭებული აქვს კაცსა, განაგრძო,
 ძარღემ, მამ ნამოქმედი შრომისა უკლა ეკუთვნო-
 დეს მსოლოდ მას, ვინ აწარმოვა შრომა, ამიტომ
 რომ მოქმედება კაცისა მაშინ მიიღებს როგორმე

საკუთარს ფორმასა, თუქონს ორთა გაყოფება მისი ზირადობა, და ამისგანმო საკუთრება ეგრეთვე გელ შეუვალთა, რეკორც თუთ ზირადობა კაცისა; თუ გიტყვი, რომ საკუთრება ერთისა უნდა ეკუთვნოდეს სსჭასაცა, ეგ ის იქნება, რომ მისი ზირადობაც სსჭას უნდა ეკუთვნოდეს, ესე იგი, მაშინ კაცი დაჭკარტავს თუთ მდუომარებასა და შეიქნება სამკალებადი.

-რაც უნდა წინააღმდეგობა გაჴვიო, მაინც იქამდინ მიმიუვანთ ხოლმე, რომ შე უთუოთ უნდა ყოველთვის თქუტნ დაგეთანხმით. უახრა რენომ მარლეს.

-თუ ეგრეა, თქუა ჟორემა, მამ თქუტნმა მმარტებელმა გამოსცა უსამართლო ბძანება. ეგ ის არისა რომ ისი სსჭის საქმეში გაერია და მიიჩემებს იმისს საკუთრებასა და მამასადამე იმისს ზირადობასაცა: ერთი მიბძანთა რა უფლება ჰქონდა, რომ აუკრძალა ღარბი კაცებს მოსმარება მდიდრების შეშისა?

-ჩუტნ ერთის ხმით დავამტკიცეთ, რომ ვისაც უნდა ცხოვრება, ისი მოვალეა მუშაობდეს. ესლა მითხარით ჟორე, განა არ არის, რომელთაც უნ-

დათ ცხოვრება და ანასკვი აკეთებენ? -- ჭკითხა მარლემი.

-მაგისტანა მრავალნი არიან.

-კიდევ შიხხარ, ჟორჟ ეკ, მრავალნი როგორ იცხოვრებენ თუ არ სსჯს ნამუშავევითა?

-ეგრე სხადიან ქურდები, თქუა რობინომ.

-ზარმაცი ქურდზე მოწს აღარ არის, და ამიტომ შრომის მოეუარე კაცს უაველთუხ უნდა ეშინოდეს, რომ დღეს არის თუ ხვალ მოსტაცებენ რაცღი შეუძინა მძიმე შრომითა.

-სრულიად მართალია.

-აქედამ ან რა წარმოდგება, განაგრძო მარლემ თუ შრომის მოეუარე კაცი მცველათ მოუდგება თავისს ნამუშავეებსა, რომ ან ზარმაცი, ან ქურდმა არ მოსტაცონ საკუთრება, მაძინ ვერასა იმუშავენს: ან იმუშავენს და იმასაც ძალიან მცირედ ამის ვარდა, შეიძლება მოხდეს, მოკლან კიდევ ისი, თუ მტაცებლებს არ დაანებებს თავისს საკუთრებასა.

-რასაკვრველია შესაძლოა მოხდეს ეკა.

-და ნუ ღივიწყებთ, რომ ამისთანა საქმეში ღარბებს უფრო მოერევიან, ამიტომ რომ ღარბებს

აგრე რატომ არავინ მიემყვლება.

-მართალია.

-ამიტომაც სასოგადოებამ უნდა აარჩიოს ერთი კაცი ეველას უფროსად და მომკლელად და მიუჩემოს თანამემწეებიცა, სრულს უფლებით, დასაჯონ ბოროტ-მოქმედი, რომ გულავ არავინ აღარ დაარღვოს წესი და მძღობა, ესე იგი ეველა კაცი დამძღებულის გულით ხკეთებდეს თავისს საქმეს.

-სწორეთ აგრე უნდა იყოს,

-მცველი და მომკლელი სასოგადოებისა, რასაკრველია, ველარას იმუშავებს თავისს სასარგებლოთ; ამიტომაც სიმართლე მოიხსნის, რომ თუთან სასოგადოებამ უნდა მასვე მას იმთვენი საზრდო, რავდენსაც ის მოიხილებდა თავისს შრომით.

-სწორეთ, სწორეთ აგრე უნდა იყოს.

-და რომ მან მიცემული უფლება მოიხილოს სასოგადოების სასარგებლოთ, საჭიროა ეველას მის თავისუფლება როგორც ღანინასაც საქმე თან ისე მიიქცეს და არა ჭკითხოს წამ-და წამ რჩევა იმით, ვინც ისე აარჩიო; მამასადამე ამ არ-

ჩეულს ჰირსა უნდა ჰქონდეს უშუალო და კელმწი-
ფება ეველასედ იმოდენ ზომად, რავდენად დაუ-
წესებს თვთან სასოგადობა.

-რასაკვრველია.

-რასომც სასოგადობა გავრცელდება. იმ ზომ
გამრავლება რიცხვ ქუჭრეკრდომთა და არჩეული
ეველას დაუნიშნავს თანამდებობასა. ერთნი საჭი-
რონი იქნებიან მცველად სასოგადობის მუდრო-
ებისა და მდევნელად ავაზაკებისა, რომლისათვის
უნდა მიეცეს იმით იარაღი, სსტანთი გასამართლებ-
ლად სსუა და სსტა უთანხმოებისა, რომელიც ჩა-
მოუვარდებათ სასოგადობის წევროთა ერთმანეთში.

-ეც რას ნიშნავს, უ. მარლუ? თქუტნ განგვი-
მარტებთ მთელს მმართველობის ჰლანსა, უთსრა
ქორქმა.

-სწორეთ, უპასუხა მარლუდ. და ვსრეთ ეს მუა-
რველი, რომელიც მუშავს ჩამოაცლის სარმაცებსა
და ზრუნავს, რომ ეველამ თავისუფლათ ისარგებ-
ლოს თავისისმრომის ნაყოფითა, არის ბმანებელი,
რომელიც, როგორც ვსთქვ, მიაჩემებს ეველას
სსტა და სსტა თანამდებობასა, და ღარიბს უფრო
უნდა ცდილობდეს, რომ ეს თანამდებები აუხრე-

ლებელი არ ღარჩნენ. აქედამ შენიძნეთ, უ. ჟორჯ
რომ ბძანება ჩუტნის მძარტებელისა არის სამარ-
თლიანთ და კონიერი და რომ იმას აქუს, ჩუტნ-
განვე მიტეპული, უფლება მოიქცეს როგორც ნე-
ბავს, და არავის ჭკოთსოს რჩევა; მისი ზომიერე-
ბავი რომელც ამ ჟამათ მოიხმარა, არ ავნებს
არავის საკუთრებასა.

-უ. შარლე ძლიერი თქუტნი სიტუა და მე
უნდა დაფხუძდე, უთხრა ჟორჯმა.

-და ესრეთ, განაგრძო შარლემ, ვეელას აქუს
სრული უფლება მოიხმაროს თავისი საკუთრება ისე
როგორც დაინახავს თავისს სარგებლობასა.

-ეგ უფლება ვეელგან არის მიღებული, თქუა
რობინომ, მხოლოდ სასიამოვნო იქნებოდა, რომ
კანონი მოექცეს ასე უფლებას სიძარღვით.

-ნამუშავევი სომ შეიძლება შეიჭამოს, შეინახოს
გაივიდოს და გაიცვალოს?

-ეგ ძირეული კანონი მსოფლიო სჯულისა,-
თქუა რენომ.

-სომ შემიძლიან, რომ ჩემი ქონება გადავსცე
ჩემს მეგობარსა, ანუ უბედურ კაცსა?

-მაგასეღ ვეელას აქუს უფლება.

-ცოლსაც და ძულსაც სომ გადავსცემ?

-უეჭველია.

-განა რომ ეს უფლება შეკუთვნის მე სიკუდი-
ლამდინ?

-მაგასეღ ბაასს ხრავინ გავიწევსთ.

-გარდა ამისა, უველას სომ აქვს უფლება გმ-
ლიდამ კელში გადასცეს სსუას ნივთი ანუ ესლავ
დაჭირდეს და შემდეგ რამდენიმე ხანისა გადასცეს?

-დიალ.

-გადაცემის დროს სომ შეუძლიან დასდუას
როგორიც სურს ჰირობა?

-უეჭველია.

-მაშისადამე შეუძლიან შეაუენოს ნივთის გადა-
ცემა სიკუდილამდინაცა?

-ოჰო, ჩუტნ კიდევაც კი მოვედით შეკვდრე-
ობის კარამდინ! წამოიყურა ქოქში.

-სწორეთ,-განაგრძო შარლემ, თქუტნღო როგო-
რს ხედვთ, ჰირდაჰირის გზით არ მოვედით?

-მე მაგას არ მოგახსენებ, მე მხოლოდ მინ-
დოდა მეთქუა, რომ ხან და ხან ბოროტად მო-
ისმარებენ სოლმე ამ უფლებასა და გადასცემენ
ქონებასა ერთ ძულსა, მეორესკი ცარიელსედ დასემენ.

-ნამდვილად არის მაგ გვარი ბორცო მოქმედ-
დება, მაგრამ ამასაც ნუ დაივიწყებთ, რომ ჩვენნი
სჯული ამ მოქმედების განონათ არა სდებს, რო-
გორც აღრე იყო. უოველს განონიერს საკუთრება-
სა განონი მტკიცეთ დაიცავს, უგანონოსკი შეკაც-
რათ განისილავს.

ამ ლაპარაკის გამო რობინო აიწია და ველარ
დადგა, როგორც ოტევიან, თავისს დონსე. იმას
არ ეპიტნავა, რომ ლაპარაკობდნენ სათავესედ, სა-
იღამაც წარმოდგა უშულება საკუთრებასე. ამიტომ
რომ ქონება ქქონდა სამაგელის სახით შემინებუ-
ლი. უოველ კვრას იმისი დერეფანი იყო კლეს-
კატებით გაჭედელი, რომელნიც სთხოვდნენ შას
სესსათ უუღსა და რომელთაც დიდხანს ატარებ-
და რავდენიმე მანქთისათვის, და ამ რისყოფით რის-
ამბით გამოტანილ უუღსაც გაუწეალებდა, ხსე რომ
საწეალი კლესი ვერას ისარგებლებდა. ხან დაჭა-
რდებოდა, ხან უარს ეტეოდა, ხან ისევე დაჭა-
რდებოდა და მისი სამინელი ფრასა «ჯერ კიდევ
ვნასაუთ» სპირათ აატარებდა სოლმე საწელებსა.
და როდესაც მისცემდა უუღსა, ეცდებოდა რომ
სრულიად დაეცა და გაელაჩიბებინა კლესი კაცი.

რობინო იქამდინ შეადგებოდა საცოდრავ ელეს კაცსა, რომ დააწყებინებდა ახალ სახლის შენობასა, მერმეკი ათათბირებდა დღეს სვალობით ღა აღარ მისცემდა უუღსა, რომელსაც დაჰპირებოდა ამ საჭიროებისათჳს. ელეს კაცო შეუძლებლობის გამო ეკლს აიღებდა სახლზე, რომელიც მაშინვე გადავიდოდა რობინოს მფლობელობაში.

რობინოს მსკაფსს კაცსა არ უუჩუარს ისი, ვინც ჩაედგამს ზღუდესა იმისს ანგზარებასა: ისი ფიქრობს დაცვისათჳს წესდებულებისა სკამო არისო უანდარში. წიგნი კანონებისა გარდიქცევა ამისს სელში რაღაც სამინელ წიგნად, რომლის შემწეობით ჩაბოჭავს კლანჭებში თაფისს მსსჭრზლსა, და ამ წიგნში ჰპოვებს ღონისძიებასა აიცდინოს სასჯელო, რომელიც უნდა გადასდეს ცუდკაცობისათჳს, და უკანახკელ მეცხდინეობით და ვერაგობით ხშირით შეადგენს მთავრობისაგან დადგინებულ მსაჯულსა თუ პოლიციის ჩინოვნიკს. ამ კვარო საქმე ადგულა არ არის, ამიტომ რომ ამისათჳს საჭიროა გარყუნი და დასუსტება მსაჯულის გონებისა; რობინოს კი ამ მესსიკრებაში არა ჰუავდა თანახმორი. რობინო არა დროს არ ააცდენდა შემთხუჭვას, რომ არ ეთ-

ქო დაუსრულებელი ქება თავისის კაცმეუწარმეობაზე; მასთანვე აკონებდა გლეხკაცებსა, რომ მმართველი ამდიდრებსო თავის ჯიბეებსა იმათის შრომითა და მღუღელი ეწევასო მდიდრებსა, რომ უფრო გააღარიბოსო გლეხკაცები. მღუღელი სძირათ ამბობდა რობინსო: როგორღა კლანჯარაკებაო მარკისსა ჯოჯოსეთსე, როდესაც იმისს სადილსე კარგა გამოძლება სოლმეო. სიტუჯთ რობინსო, რომელსც იუო წევრი სასამართლოსო და უფროსი თანამემწე ზრათესორისა, იღუმალ მოქმედებდა ეველას წინააღმდეგად, რასაკვრულთა თავისს სასარგებლოთ.

უნდა ვთქვათ--თუძცა სამწუსნართა--რომ უწინცოის ხოფლებსა ჰქვანან თავიანთი რობინოები.(*) ამათთანაებო იპოვებთან ქალაქებშიაცა, სადაც ეოველთჯს თავისებრ ატროადლებენ და გადარევენ, ვისაც კი შეუჩნდებან. სოგო ვრთნი ამჟანათ მოქმედებენ. ამიტომაც არ არიან საშიძარნი; მაგჭამ რობინოებთან რას გააწეობთ, როდესც ისინი მოქმედებენ იღუმალ და ეველას ფეს-ქუჭმ ვგებთან.

(*) სოგო ესლა ჩუჭნკენ მოიციოსან!

უკანასკნელებს, მართალია, შეურაცხველად, მაგრამ
ეს გრძნობა სუსტია და ვერ შეაუენებს ბოროტსა.

ლ. ანდრეასიანი.

(შემდეგი მომად ნომერში იქნება.)

მასალა ქართულის ისტორიისათვის.

ქ. მესტრუშვილი: ჩვენ მაგონათ: ჩვენს დიდს იმედს: დიდთ მშედთ: მისაჩენებს: არაოდეს არ დასაწიწყარს: დაბაზბატონს: ციციშელს: დიმიტრას: მკითხვას: მოსსენეთ შიკე ჩვენას შულის გამარჯვებისა ამბავი: მოსგვგდა აკეთონ აზატხან მოსულან ციცი:ათისი: კაცთ შებმელან: გაუგებრათ: თრ ათას ხუთასა: კაცთ ავლანი მოსუკლავთ: და დაუჭყრათ იშათი ბინა: სულ წმალთა.

ჩვენს: ჯარს დაჩიშა: ჯარი ნაშოკრით უკლამდან: მოსურია: ღმრთის მოწველებით. ამისთანა. გამარჯვება: მონდა: ერთი ეს მაგ სატოტიანონს: მხარეს: რამდენი: არის და სემო ქართლს არიყს: აშოლანთრის ძულებს: და სემო ქართლელებს: მოგწერ. მასდეთ წამოკლეს: ერთათ: მუყარეხით და ღმრთით თამამ: უყავით. თავდასხმით: იყოს: თუ ასე იჯობნით შებმა: რადგარც ამჯობინით: შკათათკს

მეფის იეიმურანის ბეჭდის ადგალი.

(ვთ) ქორალგანის უყთ. (*)

ამისი ასლი არის წარდგენილი არსასთან საქართ-
 უჭლას კეთილშობილთ ღმრთებრთ შერებელეობაში,
 გორის უმდის სამის კეთილშობილის შარისაგან.

4 ივნისსა 1821 წელსა (*)

იოსებ შამატავი.

(*) რედაქციის დიდს მადლობას მოასსენებს უფ. შამა-

უძაწული ზირჟელს წლებში.

1.

რამოდენიმე წლის წინათ, როდესაც ვიდექა ერთ ჩუქურ
ჩრდილოეთის გუბერნიის ქალაქში, მე ვიცნობდი ერთს
საწყალს, შავრამ ზატოისანს და კეთილს ჩანოვნიკსა ჰე-
ტრუ ფელიზოვიჩის კროტსა. ის ისეთი კეთილი კაცი
იყო, რომ ამისგან, აჩუკინ გაიგებდა ჭორსა, მშველთა-
ანათ ატარებდა სამსახურსა, რომელიც აძლევდა იმას მზ-
რტ. იმ დონისძიებასა, რომ არჩენდა თავის ხანდაზმასა.
იმის ცოდვი იყო თავიდაბალი, შავრამ გამჭრიახი, ყო-
ვლთვინ ჯან მთელი, მხარული და აჩა ნაკლებ კეთილი
ფინამ თავისი ბებერა, ამ სახელს ეძახოდა ის ჰეტრუ
ფელიზოვიჩსა, სხვათა შორის ის შინაურ საქმესაც ასწრო-
ბდა სოღმე. სულ რომ, ამბობდა სოღმე კატორინა ივა-

ტოვს ამ ასლის გამოგონებისათვის და კვლავ იმედოუ-
ნებს, რომ შეტადინობას შიხინარებს ამ გვარების შო-
პოვებისათვის რომელსედაც შემთხვევები იმას უფრო ბევრი
აქვს. რედ.

ნონა, თუკი ერთ თუმაში მაინც გადავარჩენ სოფელ სს-
სელში, რომელიც ჩემ შვილებს ეკუთვნის განთავსებისათვის
და ჩემს ბებერ სამხატვროსათვის.

ყველაზე საკვლედი ის იყო, რომ კრეტოელები ძველ
ვინც თავის შვილებს კარგს განათლებას. სამ ქალისა და
ერთს ვაჟისგან კრეტოელების სსსსში, ყველაზე უფრო
გამოხენილი იყო ანა პეტროვნა, რომელიც თქვენთვის
წლისათვის ძალიან ადვილად და კეთილი გულისა იყო.
დედასი ასწავლავ იმას ყველაფერი სახლის მოვლა, კვლასაქმე
და რიტუალებს თავის ქალს თავის ძვრის თანაშემწედ.
შინაშიცის სრულვის გარდა ანა პეტროვნა გართული
იყო სოფელ თავის ძმებისა და დების სწავლაში და იმა-
თაც ძალიან უყვარდათ ის ჩემს კრეტოელებს ცოტა ნა-
ტონობა ჰქონდათ. ისინი ფაქტობრივად რომ მომატებუ-
ლნი მცნობები ბევრს დროს წაართვივინ, თითონაც
სანანურად გაუხდებოდათ. თუ მოიხატოებ ვისმე, შენც
უნდა იმასთან წახვიდე, შავრამ ამოიხსნა საქმეს კელი
როგორ მოვაშრომო. უპასუხებდა სოფელ კატარინა
განთავსება. თუ ვინმე მოიხატოებდა სოფელ იმას. თუმცა
იმათ ცოტა ნატონობა ჰქონდათ. შავრამ ვისაც ცოტა-
ბინენ საჭმელს შეგობაინი იყვნენ იმათი. შავლითად
მოკვებნათ ერთს იმათს ნატონობას ასევეცადა გუბერნი-
ის ჩინოვნიკს ალექსანდრე ივანისა ნებინოვსა, რომელ-
საც რიტუალებს მდიდრათა, ამიტომ რომ სუთი ათასის
დესტინის უდავო მამულის შემდეგა ჰქონდა. ეს შემ-
სწავლული ჩინოვნიკი ყოველს სადამოც ატარებდა დროს

კროტოვის სსლში, ორთავე მოხუცებს ძალიან უყვარს დათ ისა და როგორ არ უნდა შეეყვარებოდეთ. ის იყო იმათ ხელში სწავლობდა გიმნაზიაში და ბოლოს შევიდა სსსს ხურშაძის იმათვე კელში. ალექსანდრე ივანის ძალიან უყვარდა ანა პეტროვნა, რომელთანაც ერთით შეიყვარდა. უველა შინაურნი და გარეთვე იმ ქალქის მტრობა. ბუნდი ამბობდნენ, რომ ალექსანდრე ივანისა რომდეს იქნება ვივარს დაიწერს ანა პეტროვნასედაო. მართლაც, ორ წლის უკან, რომდესაც შევიდა სამსახურში პეტრე ფილიპოვიჩის თანამდებობის ქვეშ, ნუბინკოვს სთხოვა ეკტორინა ივანოვნას და იმის მოხუცს დედის მიეთხოვებინათ იმისათვის ქალი, ამაზედ თანახმანი შეიქნებოდა.

ანა გნებოთ ანუტა რადს იტყვას? უთხრა პეტრე ფილიპოვიჩმა თავის სასიძოვს; იმისაც ვკითხეთ, იქნება კიდევ იმას არ უნდოდეს შენი შერთვა, მოუშატა ბებუკმა, რომელიც უცქირდა უმაწვლ კაცსა.

— როგორ არ უნდა ვკითხეთ, როგორ არ უნდა, უნდა ვკითხეთ უიმისათ რგორ იქნება, რიცა უნდა ვკითხეთ. სიქვა კატრინა ივანოვნაში.

მას უკან დაუძახეს ანა პეტროვნას, რომელიც მოსვინებოთ შეძვიდა სსლში. ხმაგი არ ამოიღო, სწავლით ხელს ჩინოვითა ახალ გაზდა კაცსა და აკოტა.

პეტრე ფილიპოვიჩი მიუბრუნდა თავის ცოლსა და უთხრა: აბა, რას იტყვ ხემო ბებრო დედაცო, გგონებ ეს თანახმა განდეს იმაზეო; ამისთანა ქვეყის შემდეგ კითხვაც არ უნდა, შიშ საქმე გათავებული უოფილა. დეკ

რთმა ვაჭურთხეთ , მიუბრუნდა ამ სიტყვებითა და
 აკლდა ორთავესა. ორა თჳს შკმდეუ ქონწილიც განაღ-
 და. ნუთუ ნებაროვი ჟვარ წინას შჳს გზავიდა ცალკე
 სახლში სიმამრის ახლად. ჩუწნი ახლგაზდანი იყვნენ
 ბედნიენი, ოღორც შეჭტურის კეთილთა და ურთა ურ-
 თმანერთის მოუვარულთ ახლგაზდა ცალქმართა. რადგა
 ნაც ისინი იყვნენ პატარაობითჳ კარგათ გასდღიანი,
 სიდიდე ში სჭხორებდნენ ბედნიენთა.

(ზოგი შემდგომში იქნება.)

ნუმი აღსარება.

შვითხველ! თუ რამე გითხულობ უწინააღმდეგობებს და გუ-
თინი სსწა შიშინათულების ასრს; მაშინ ცხადია, რაღა
შენ ვინაშე გავწევს დადის მწუნაბრებით და გულის შტკიუ-
ნუფლობით ანაღ ამბებთა შორის უამბობ: «თუ რა ნა-
იწათ შეიტკვლა დროება, — სადღაა მამა ზაბების დროება,
რაღა თავის გაყვანობით და კეთილშობილობით სასუღ
გათქმულის იფინენს!» თუ რამე საღამო უამიტა სის
ქტტშ თუ მობრთხნილი ბძანდება მწვანე შოღსუღ ჭუ-
რის მანღობდად და ხუღში ტიქა გოგავა წითელი ღვნით
საესე, ვინემდის გდაჭკრავდ; ცხადია იტყვი. «რასა წუ-
რენ ჩუტნ უწინააღმდეგობა? რას ჩაგვტობის ეს უმარულ გა-
ტობა? ნეტავი ვიტოღეთ რითი სჯობის ჩუტნ ცხეუ-
რებას იმითი ცხეურება?»

ჩუტნ გუსურს ამ საგნებზედ მთუღაზარაგეთ და სს-
წაზედატ რასაღ დმერთი შეგვაძლებინებს. ამისათვის ამ
ჩუტნ სტატის სასუღაღ დაგარქვთ: «ჩემი აღსარება» რა-
დგანატ ყველა ქრისტიანი გატის ვაღია, წარმოსტქვას
კეთილ სინდისანათ და ტეშმარიტად სასოგადობის
ცხეურება.

შვითხველ! შენ ტყუილად ვმღუნი სოფლის ტული

ღებას ვითომც წასრული საუკუნეები სჯობდა. არა, თუ რომ ვარცა დაუკვრლები შენვე დაინახავ, რომ სრულებით არ ჯობნებულა წასრული საუკუნეები ამ ჩუბნს საუკუნეს; ეს სასოგადლა კატობობობის სენია და ჩვეულებას რომ უქტუბლად წასრული დროება აქონ. აბა დაუკვრდი: თუ განსვენებული ვანბე, ატარებდა თავს სინდრატხლეში დროს ტუდათ, ამას სიკუდილს შუბდვამ უქტუბლად იტყვან: ადლიყ ვარცა ცხოვრებდათ, ვარცა ვი ვარცა იუაგო. ა ერთი სიტყვით შამკობენ ქებით, მხოლოდ მისთვის, რომ რ. გ. ა. მიტვლებუდის ქება; თუ არა ჩუბნსედატ ტუდათ ილაზარეკებნა ჩუბნი შუალებიო. აქედან ცხადათ სხანს, რომ შენ მიტომ აქებ, რომ შენც გაქონ; თუ არა ღარსებას შენ არ უეუკრებ დაუკვრდი ვარცა, მთიიფიქრე, მაშინ შენც დაინახავ, თუ რაგორ უნდა სჯობდეს ჩუბნს საუკუნეს წასრული საუკუნეები, მაშინ სადაც საშინელი ბარბაროსობა და უსამართლეობა იყო მთელი დედამიწის სერგზედ. ესლა ხედავ თუ რა ნაირათ განათლდა ეს ქუჩყანა? დაუკვრდა: ანდასნდელ სმას, ჭამას, ფაბრიკებს, რეინის გზებს, ტელეგრაფებს, ბარახოდებს და სხ. ვეკების შენ სთქვა შკათონველო, თუ რატომ განათლებამ თავასვეფლობა არ მომცალო? რასა ჭკავსო ჩუბნი ცხოვრება სულ მწუნსარებაში და შრამში ვართო? მისთვისაც საქებია ეს საუკუნე რომ მოგანიჭა წყარო ცხოვრებისა შველ დროში. ხელ დაჯადობილნი მსხდენ ჩუბნი წინაშეები და ცხოვრებდენ მხოლოდ შითი, რასაც ერთი ბუნება აძლევდა უსრუნველად. ერთი სიტყვით: ისინა სრუნვიდენ მხოლოდ თას

ვის შეუტღისათვის თუ რაგორც გაქმდეთ. მაგრამ დღეს ჩუქნი ჩუქნიის ჯაფით და შრომით ვცხოვრობთ. ჭკუა მოძრავს, და ვისაც რამე ესმის ცდილობს რამე სარგებლობა მოუტანოს კაცობრიობას ჩუქნი ახლანდელ ცხოვრებაში ვერაფერს ვერას დაგვამადღის, ვშრომობთ რაგორც ესდინდელი ისე მომავალ დროსათვის, რამ ჩუქნი შთამომავლობას ჭქენდეს კეთილი ცხოვრება; ის კეთილი ცხოვრება, რომელიც შექვენის განათლებულ საუკუნეს. ახლანდელი თავისუფლება ბევრათ სჯობდა წარსული დროებისას. ჩუქნი ესდინდ დრო არა გვაქვს, ვილას პარაკოთ თავისუფლებაზედ, და თავის დროსზედ ვეცდები მოკვლავპარაკოთ ის არ იფიქრო მკითხველო, რომ ჩუქნი გვსურდეს ჩუქნი წინაპარების ძაგება ან გინება ეს უბრალო ცდილის წამება იქნება ჩუქნისზედ? რაგორ უნდა ვაგონოთ ის საუკუნე ან და ჩუქნი წინაპარება, რაგორ ჩუქნი იმითი ვუყვარდებით თავი მოკვწონს! ჩუქნი არა გვგონია მთელი საქართველოს მიწის სუბტზედ მოიხნებონ მისთანა უგრძობობა კაცი. რამ მამოკუნებით არ მოკონონს ბატონი ირაკლის დროება, რაგორ მამოკუნებდ მტერს ებრძოდა. . . ან დროება სოლომონ 1-ს? არ მონახება მისთანა უგრძობობა კაცი, რაგორ იმ აჯანტებს და ძეგლებს ნახავს რომელიც მოწმობენ ჩუქნი წინაპარების მამოკუნებით სისხლით ღვრის გრძობა არ მოკვარონ? ან და იმ პიტალო კლდეში, რომელიც არის ქუთაისის სოლომონის წინ, არ მოკონონს დროება მაგრამ რა დროება?! თითქო ახლაც სისხლი მოკუნტავსო! . . . ახლანდელი ჩუქნი სარგადობის შემხედვეს გულო მო.

უჭრდება ჩემო მკითხველო! სადღაა ან გაშვებობა, და მამულის სიყუარული, ან თავის ღირსების ჰატივის ტყმა. კვანებ მთელი დღეს, რომ კაცმა კისერში სტუმოს ხმა არ ამოეღოს თავის სურ გძლეებით! მაგრამ ვაი ამგვარ სულგრძელობას თუ რომ სულგრძელობას?! შენ ისე იტოთქმა, ჩემო მკითხველო ჩემთვის რომ ანავის შემოაყვანეს და სხვისი დარდაც არა შექმნო! სხვას თუნდ ვის სერი უტყნაია! შენ თვალის წინ არა თუ ერთი რაღა შეიდი თანა მომხეტ რომ გაგვიღახონ ხმასაც არ ამოიღებ! ისეთი ღამომებელი და დაკვანებული ხარ, რომ თითქო ჩინეთის რფიუმი გისვამს! ასე ფიქრობენ, შენი თვალ გამოხელილი შულები, რომ შენს მორჩინას და გამოღვიძებას თითქო არა ეშველებარ! ვინც შენ გხას გიყენებს, ან ხიშართლეს გუზუნება იმას შტრად სოელი, ჩემი საკეთი არ უნდაო, — და წდებნი საფლავში? ღვთის გულისხმის გასწორებით, გამოღვიძეთ, ვმარა ამ დენი ხმას ცოხარება! — აი ამიტომაც აღიძრა შენი შუალები შესხედ; იმათ გული უჭრდება შენ კვრე დცემულს და მანასთან გასწორებულს რომ გიყურებენ. შენ გაყოფინარ ამ სოფლის ცხოვრებას, მაგრამ რა ცხოვრებას? იმ ცხოვრებას, რომელიც არც სუფის არც ხორცის მარტება! შენ ამ ცხოვრებას გაყოფინარ, რომელიც შენს თვალს აღვიდად ატყუებს და მოკლე ჭეჭეს ! ხასიათით და უსნობით ისე დანტი, რომ თავის დღეშიც არ ყოფილხარ ასე! მართლეს არ იტყვ, იმას ცდობა, თუ როგორმე მოატყუო ვინმე: «ისეთი ჭკვის კატიაო, წყაღი რომ გწყუროდეს, ჩაგიყვანს წყაღსედაო

და ტუარ წყალს არ ღატაღუგუნებსო!»—ამ ცკარი შოქმუ-
 ღება, დიდ სასიქაღუღლოდ მიგანინათ; ნამეტურ ის პირი,
 რომელსაც რა ნაინადაც არ იყოს, სიზღიდრე შეუგებია!
 შამუბიცი ცდილობენ იმათი შუღუბიცი იმათ თანა გაშკა-
 ედნენ. ჩუჭნ აქ საჭოროდ ვრაცხთ ვსთქვით, რაკოდუ-
 ნიშე სიტყუა შუღუბის აღსდასუდ. ჩუჭნ კურთხეულ ქუჭ-
 უნაშა აკუნის ბავშვს აჩევეენ რომ უფროსის მორჩილ-
 უბა და შიში ქქონდეს! როცა აკუნის ბავშვ ტირის ში-
 შილის გამო, ან და ვინ იტის რამ აძულა მაშინათუე
 დაუძახებენ: «ჩუშათ იყავ, ციც, ბოჩოლა მოჯის, თავს
 მოგჭრის.» თუ რომ დმერთი გაუწერა და ბავშვ არ გა-
 ჩუმდა, მაშინ კურთხეულნი ხმას შეიცილიან და დაუწყე-
 ბენ ბავშს შინებას: «ბოჩოლა სომ მოსკალ, თუ არ გა-
 ჩუმდა (პაწაწა ნინო ან სიშონიკა), სომ თავს მოჭრი!»
 მაშინ ხმა შეცივლილი ბოჩოლა დაუძახებს: «დი—ი—ად
 ჩემო ბატონო.» თუ რომ ხმას გაუტყულებს იმის სომ
 აღარა ეშხობინება რა. ამ რიგათ სტანჯვეენ ბავშს ვინემ
 არ ღჩუმდება. იშდენს ხანს ჩაძახიან უფრში საწყალს
 ვინემ არ შეაკანებენ ერთი «ბოჩოლა» ახელის გატო-
 ნით გაჩუმდეს. როგორც ბავშვ გაჩუმდება, მაშინათუე
 კურთხეული იმისი გამზღული მივა და აკუნს დაუწყებს
 რქებას; შემდგომის ნანის თქმით:

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიშონიკას შოსვენებაო;

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიშონიკას ღუნერაღობაო.

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიშინიას ბუნცია ჩინიო;

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიშინიას კარგი ტოლიო.

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიშინიას ღმრთის წყალობაო;

ნანა ნანინაო;

ჩემ სიშინიას ჭკუა და გონებაო.

და სხუნაო.

აი ამ რიგად დაშეკრიან შთაქ დღეს ბავშვს თავსუდ, ვინემდის აკვანში წოლიდგან არ განთავისუფლდება. როცა ბავშვი მონიშლება მამინ გამზდელი დაუწყებს სხუნა და სხუნა ხელთნების სწავლას. ბავშვს არა ღდას არ ამღვეკნ თავისუფლებას რომ რიგინად ილაზარკოს. იმათ შატას რაობადგანვე წვრთნინან უთხრას ღდას: თუ ვადაამ რა თქუნა ან ბიჭმა, ან გოგამ; ერთი სიტყვით ვაწაწინა «შეინები ბძანდებინა». ყოველი იმათი დანოსუდ დოს დი განმობიება და დასჯა ანის სოღმე. ზოგოერთს ვშო ბლებს ძაღიან განებეიკებულე ყავთ თავინთი შჯლები რატ უნდა ისურვონ უეჭუნლად აუხრულებენ. რჩებინან უსწავლენი. თუ შეიძლება ვსთქუნთ იხნიტ არ იტინან არტ რუსულ არტ ქართულ ენებსუდ. მაგრამ ვშობლები იმითი ნუგეშობენ, რომ უტეკებენ თავინთი შჯლებს დიდ ადგილ მამულს. რადგანატ ვშობლები ყველა შჯლებს თას ნასწოკად არ წყალობენ; ამისგამო ბავშვებოტ ტლილას ბენ, როგორმე თავისი გამზდელს შინტ შეაყვაროს; თუ შეშის მატანით, თუ ბატის ჭუჭულები გამზდომ, თუ ქათმის წიწილა ქოჩმა არ მოსტატოს და სხუნაო. სწყა-

ღი ბეჭეები თავსაც არ იზოტკენ ლღონდა თავიანთ გა-
 შხედელს ასიაშოვნონ. ფეს შ.შეკლა დაბოიან, ფესას გუ-
 ღი რამი უხხოთ ტყავი სულ გადამკრალი აქეთ. თუ
 რამ იმერელის გადაბრუნებული ას.ფუნიც აცვა; კმინან
 კარგი შირი არ გაუცვლეს. მაგრამ იმათდა საუბედურთ
 გართ შირს, რომელიც სარჩულია კალი და შუშა უხუ-
 ვთ; შიგნით კარგ შირს საშინელი ოფლი და მწკრე დღუ-
 მდისაც სასოგადო იმერლების ჩუჭულებსა ამ რიგად
 ახალურის ჩაცმა. გასაკრვალის რათ ყავო მშობლებს
 ერთი შული გამოჩეული მეორედან. ერთასათჯი ბუჭის
 ჩრუნგინ და მეორესათჯი ყუჩსაც არ აზანდურებენ. შუ-
 ლებიც ძლიერ ცდილობენ დამსახურონ მშობლების ყუ-
 რადლება. ამის გამოისობით რას არ მოაგონებენ ვინ ოცის:
 საღამო უამსუდ ხანდასხან შეკასშენ ვირს რანტით, ხედ
 მჯდომი ბავშვი გაიკეთებს სხუა და სხუა ჯვრებს თუ
 კავალურებს თუ ყინ ღბაშისას. გვერდით მისდევენ რა-
 შოღენივე ვინაწლებს: სოგი მაკენი ადუტანლობის თანა-
 მდებობას ასრულებენ, სოგი თავის მართებლობასას,
 სოგი სხუა, მეითხველო, შენ ის უნდა იტოლე თუ რა
 ნადრ მსიარულებსაში არიან მშობლები რიტა თავის შუ-
 ლებს უყურებენ ამ ნადრ მორთულს. მაგრამ ყველასუდ
 უფრო სასიამოვნო სანახავი იმათი გაშდლებია: რიტა
 სეტას თვალებს შეუერთალებენ და გულსუდ მუჭებს იტუ-
 მენ ბეტი ბუტიით: აი შენა თავი მაღირსოს ღმერთმა
 სულ შალე დაჯადლოებული, ჩუჭნა მოწველე კვამწითი
 სიგან მაგ ნადრად. ისე ნუ ანებონ ჩუშა იესო მაცნაჟა-
 რმა ჩუშა ტანჯული სულის მიბარება რამ შენა თავი

იენერლად არ შენახოს.» როცა თორმეტი წლის შეიქნება ან მეტის, მაშინ საწვალ ბაშეს ვშობელი შისტუმს სადმე ღუმინაზიში ანდა შეკლამად სასწავლებლად. იქ თუ როგორ ასწავლიან ყმაწველებს ყველას კარგა მოგონსენებათ; დარს მხოლოდ თქუჩნის შჯლებს უნახოთ ყურები და ხელის თითები? გასაკვრადია რომ გაუზარდა იმ რიგათ, ან ყურება, ან თითები... ?? ჰატარა ხნის შეზღოვმ როცა გადავლენ მუხუთე კლასში მაშინ ყმაწველები თავს ანებებენ სწავლას. . . . ?! მთავი იმათგან სამხედრო სამსახურში მიდიან, სოკი სამოქალაქოში. ვშობლებიც ჩემმა დეემ მარტალი ვსთქუა დიდი განსარებული აჩიან რომ განათლებული შჯლები ჭყავთ: რუსული, თათრული, ოსტანგული სომ იტიან და იტიან ვან დაჯუკრუთ რომ იმათმა შჯლებმა კარგა არ იტოდეს. ამასთან, რომ როცა სამხედროში შედიან ჩანი მალე მოდიხთ. . . ?!

იწვეებენ თავის დირსებას, ჰატოხსნებას და კუთილ შობილებას; შირ მოთნიკებენ და ვან იტის რა საქმეს ჩადან. . . ერთი სიტყუთ თუ შეიძლება თქმა: «შინ-შინობენ.» ოჯახის შექმნის და მამულის სიყვარულს აღარ იფიქრობენ. როგორც სიტოცხლე ისე თავის ჰატოხსნება და კუთილშობილება. ვინც სამოქალაქო სამსახურში შედის დეე და დამე იშის იფიქრობს, თუ როგორ შეიძინოს რამე. რას არ მოიგონებენ, რომ საწვალ კაცს დასტყუონ ორმოდე აბაზი. შე ვიტი ერთი ადგილი და სადაც უ. მოსამარტლები ცხოვრებენ ქვეყნის ხარჯსედ. მაგრამ არ დაივიწყო შეითხელო, ხანდისხან მასწებენ ახნაურს ვითომც იმას ჩინი მოუვიდა ან სხუა რამე ჯი-

ლდო. მაშინ ის კეთილი პირი მეტრის მადლობის სათავეზე დადგა; ერთი ცხრა პუკით, კარკის ღვინით, მისის სოციალური და სხვა საწარმოებო. რომელიმე შემთხვევაში თუ რომ ვინმე საწყალი კაცი ნახეს უკუკუდად ორს იოდე «ჯორის ნაღვლი» აფუტქნისან ზურგზედ. მე მის სოცს ამისაგან ერთი კარგი ხუმრობა (!) ერთხელ ეწვია მათ ერთი პატრონისანი აზნაურზედ, რადგან საქმე ჰქონდა იმ დღეს ერთ მოსამისხურეთაგანს სადილი ან გაკვეთის ბინა სახლში ან ვიცი რა მიზეზისათვის, მაგრამ რატო სტუმარი კაცი ნახს იმისეული და პატრონს მოსდილი ხუმრობის იმას ცხენს ზურგზედ ეკრა; მაშინ აიღო ხელში საქმის ქაღალდები პირ მოტინარი შეეგება მთხუნელს და უწვლბა სიტყვა: ბატონო *. ვასლავარ! მთხუნელმა თავი მსწით მოახსენა: ღმერთმა გამარჯობა ნუ მოგაკლავს და მე თქვენსი მოწვევას ნუ მომიშალავს. ჩინ. რასთვის მობმანებულხარ?

მთხუნ. ჩემი საქმისათვის გახსელი.

ჩინ. ვაი გაშოგიგზავნეთ სახლში?

მთხუნ. რაი თქვენსი ჭარბი?

ჩინ. ჭარბი, რომელიც თქვენს მიიღეთ ჩოლოყის ჩხუბისათვის.

მთხუნელმა აღარ იცოდა თუ რა ექნა, სინაურის გამო, შიშისა ფეხებზედ საკონტრულად, მაგრამ იმდენად პატრონისანი ბმანდებოდა ამ შემთხვევაში მისარობული რომ აღარ აკონტინა. მთხუნელმა დიდი ბოდიშით ვიარაღა მისარობულს თავის ხუმრობის სამახარობლად. თავათ მოაჯდა ცხენს და მოუსვა ხელი სახლისაკენ. საწყალმა ცხენი ცხენათ მოკლა და სახლშიდაც არაფერი დაუხვტა. შემობლა უბშიდაც ტყუილად დაარსია სმა კითხვით იმას ჭარბი

მოუვიდა. უყურა ერთი ორი გზა, შატალში არაფერი არ
 მოუვიდა. წავიდა დაღონებული მასწავლებელთან, შეჩვილ
 თავის ამბავი. შატალში იმან მასწავთ უკო რაღა უხუშობა.
 აი ჩემო მკითხველო, თუ რა ნაირი ბმანდებთან ჩქებნი
 სასოციალიზმის შემადგენელი პარტია. ყოველი ამ გვარა
 მოქმედების მოსესია არის ერთი გუნთაღებლობა. ყოვე
 ელთუხ გაუნთაღებული კატე მონდევს სინდვიტობებს და
 ცდილობს რეგორმე მოატყუოს კატე. ერთი ორი წლის
 წინათ, რაღა მე თქვებნი მონა მოჩხილი მოსამსახურე
 სამსახურში გახლდი სამსახურის გულისთ მწადდა შემოგა
 ქედისათუხ ერთი კავარდა. ახლა რომ წაჩმოვიდგენ მამ-
 ინდულ ჩემ სურვილს ჩემთაუხ მევე დავტინი. სწორეთ
 ნამდვილი მისესი იყო ერთი ჩემი შტოდანრობა.

რაც უმარწობების აღზდასუდ ვსთქვით იმის თქმა შე-
 იძლება უმარწულ ქალებსგადაც. ძლიერ მიგვრს, ლიტერატუ-
 რას არ დარჩენია არც ერთი სულიერა მთელს ქვეტყუა-
 ნასუდ, რომ ყველასუდ არ ეთქვას რამე? შატალში რაობით
 შობდა, რომ ინსტიტუტების სუდამსუდველები და ვლას-
 სნი ქალები დანუჩით აუწერელო?! თერაში ვინმე აგვიწერს
 ნამდვილ იმით ცხარეობას და შიში რთულების აჭმებს, მამ-
 შინ ცხადით და ტერმინიტად გვცოდინება უმარწული ქა-
 ლების ცოდნა და განათლება თუ რეგორმი ბმანდებთან!
 რაკაბიტ მღვდელთა იმისთანა ერთი! იტყუხ ანდასა.

ახლანდულ დროშიდ უმითაკრესი მამების ვადლებლობას,
 რომ შულები კარტა განათლებ, და ტაშანდონ თუ არა.
 რომ ნახეს რომ გაუხდელმა უმარწულ კატობამ ან ვერ მო-
 მხმარეს გაუხდელი არ დარჩეს მამებისაგან. დაგდებულა
 საჭსარეობელი!

ჭკარელი.

1865 წ. 31 ივლისს. (შემდეგი იქნება)

რ ე დ ა ქ ც ი ი ს ა გ ა ნ .

— მომავალს, 1864 წლითგან ჩუქნი «ცისკარი» გამოკა იმავე მიმართულებით და იმავე თანამშრომელთ შე-
მწეობით, რა მიმართულებითაც და რაშეღთ თანამშრო-
მელთ შემწეობითაც გამოდიოდან. ჩუქნი კარს ვიტყუთ
შესახებ ყურნაღისა, ამის მტრ, რამ სანსოგადღეობამ
საჭიროდ დანახა და საჭიროდ სტნო დარსება შუღის წლის
ნამუშეაგარსას; მსაღოდ ამას ვათხოვთ. ვისაც სურღეს
დაბარება «ცისკრისა» დროით აცნობენ რედაქციას და
თან წარმოადგინენ სუედრი თასი. —

— რანჩეკის ლექციები შემდგომს ნუშეკში სრულუ-
ბით დაიბეჭდება, რადგანც ამ ნუშეკში კვლარ მთესწარით.

— «შუღრი» დრამა, თსუღუღება კნ. ბარბარე ჟორჯაღისა,
ღაღკე წიგნებთაც დაიბეჭდა და ისეღდება თუთან ავტო-
რისას, შეტრეღაღში, დაბას სუღდიღს და «ცისკრის»
რედაქციასიღც, თუთღ მანუთათ, სანსრეკბღთ ქაღების
ჰანსიღონისა, რამღღას დაფუღსუღას აზირუბენ ქ თუღკს
თუღბუღის უღსღის კუთიღღობიღნი

რეღ.